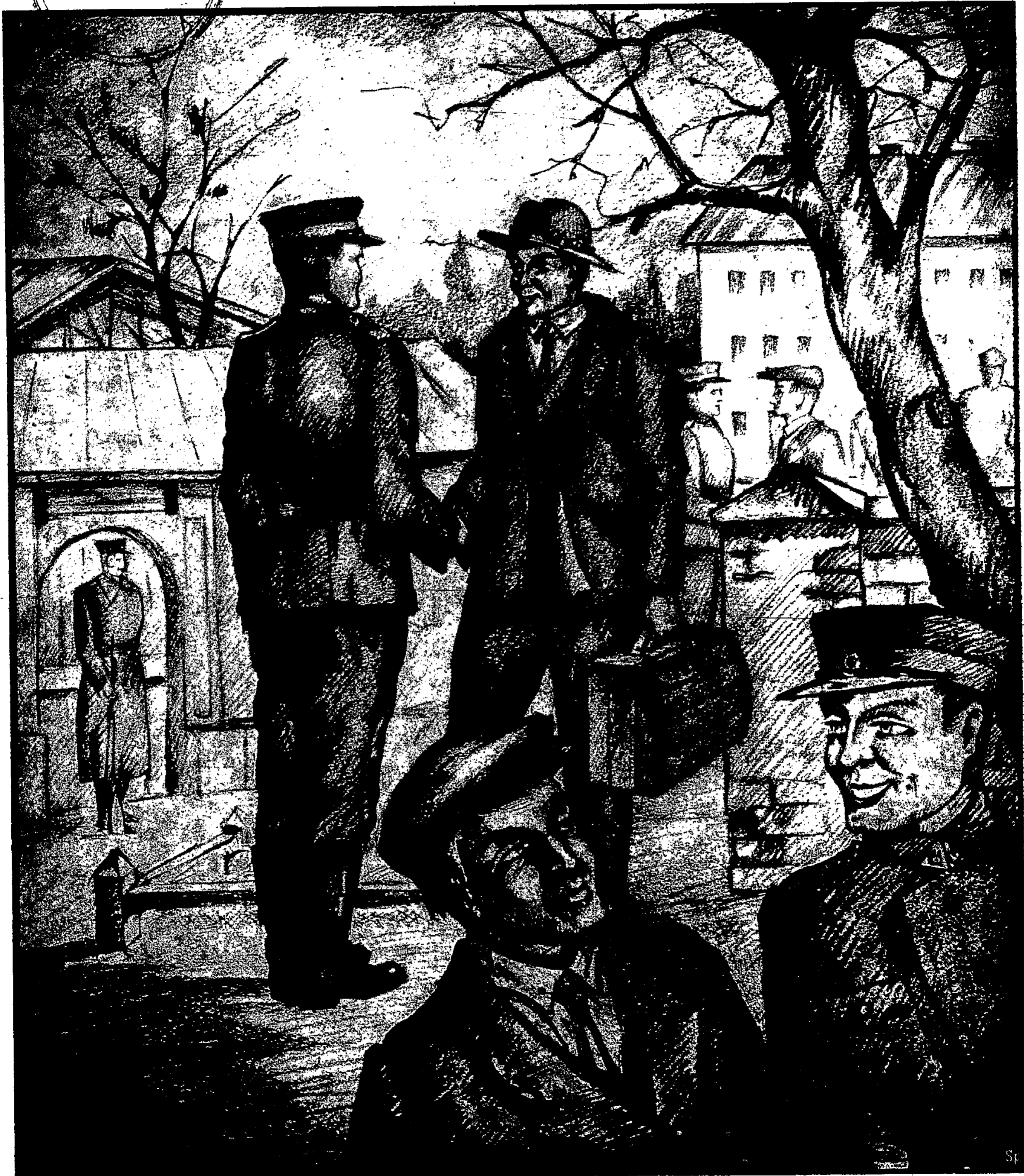

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 19

Sveiki, atvykę!

Politikos apžvalga.

Ženevoj buvo svarbus valstybių pasitarimas. Šiomis dienomis buvo Ženevoj uždarų durų pasikalbėjimas tarp Anglų, Jungtinių Amerikos Valstybių ir Vokiečių ministerių pirmininkų. Šiame pasitarime buvo aptarti reparacijų reikalai, tačiau tikslų žinių apie tai nėra, nes pasitarimas buvo Amerikos ministerio pirmininko privatiškoji vieta. Taip pat sako, kad pasitarime buvo palieštas ir nusiginklavimo reikalas ir taip pat nuomonių skirtumas tarp Prancūzijos ir Vokietijos. Galima spėti, kad šis pasitarimas buvo nukreiptas prieš Prancūziją, nes ji daugiausia varžo reparacijos reikalų tvarkymą.

Tautų Sąjunga stengiasi sudaryti paliaubas tarp japonų ir kiniečių. Tautų Sąjungos specialiai paskirta komisija, susidedanti iš 19 narių, japonų — kiniečių konfliktui sureguliuoti dabar stengiasi sudaryti paliaubas tarp kiniečių ir japonų. Pasakytomis žiniomis japonų pasiūlytas Sanchajau principu sutiko su anglų pasiūlytuoju pasiūlytumu šiuo reikalu. Kadangi ir kiniečiai su šiuo pasiūlytumu sutiko, tai manoma, kad dabar pavyks japonų — kiniečių ginčą kaip nors sureguliuoti. Pagal šį pasiūlymą, laiką japonų kariuomenei pasitraukti nuo Sanchajaus nustatytys patys japonų ir kiniečių atstovai. Didžiosios valstybės atstovai (bent kurios) galės į šį reikalą įsikišti tik tada, kai viena iš susitarusių pusių sulaužytų tas karų paliaubas. Dabar politiniuose sluokniuose manoma, kad jau bus galas tam kruvinam ginčui tarp japonų ir kiniečių.

Mandžūrija nepripažįsta Tautų S-gos įsikišimo į jos reikalus. Tautų Sąjunga mėgino įsikišti į naujai įkurtos Mandžūrijos valstybės reikalus, bet Mandžūrijos vyriausybė to visai nepageidauja. Ji pareiškė, kad į Tautos Sąjungos kvotos komisijos narius žiūrės, kaip į privačius keliautojus, nesurengs jiems jokių sutikimų ir taip pat nesūsiama jokie atsakingumo, jei kam iš jų ištiks pakelini kokia nelaime. Bet vis dėlto Mandžūrija nenori visiškai nutraukti santykių su Tautų Sąjunga. Ji rengia dabar memorandumą Tautų Sąjungai, kur bus išdėstyta apie visas Mandžūrijos gyventojų kančias per įvairias rūšes ir pareikšta, kad jei valstybės pripažins Mandžūrijos naują valstybę, tai ten išvyrautų tvarka ir taika.

Vokiečių vidaus reikalai ir karo ministeris labai susirūpinęs dėl vidaus politikos padėties. Vokiečių vidaus reikalų ir karo ministeris Groeneris yra buvęs generolas ir moka palaikyti tam tikra drausmę valstybėje. Gal tik jo dėka lig šiol vokiečių politinės partijos išvengė rimtesnių susirėmimų, nes nuotaika dabar Vokietijoje yra bloga ir santykinai įtempti. Dabar ministeris Groeneris rengia naujus projektus, kaip palaikyti tvarką valstybės vidury. Sąryšy su tuo Groeneris pasikalbėjo su Hindenburgu ir šiomis dienomis bus jo projektai svarstomi ministerių kabinete. Pirmiausia Groeneris siūlo uždrausti kariškas organizacijas, kurios priklauso vienos politinės partijos, o kitos tos rūšies organizacijos bus pavestos valstybės priežiūrai. Tuo būdu bus atsiekti du tikslai: pateisinta nacionalsocialistų kariško pobūdžio organizacijų panaikinimas ir įvesta tam tikra tvarka valstybėje, nes prieš tai Vokietijoje buvo pilna anarchija: nacionalsocialistai turėjo savo giukluotą jėgą, su kuria jie operavo savo nuožiūra ir savo tikslams. Tenka pažymėti, kad ir respublikonai Vokietijoje turi savo karišką organizaciją, vadinamą Reichsbanner, bet tai nėra vienos politinės partijos (siaura prasme) organizacija ir jai veikti kliūčių nedarys.

Anglijos pasiūlymai nusiginklavimo konferencijoj. Dabar Ženevoj posėdžiauja nusiginklavimo konferencijos atskiros komisijos (Plenumas neposėdžiauja dėl keletos didžiųjų valstybių atstovų ligų — ar tai diplomatinės ligos ar paprastos, sunku pasakyti). Posėdžiauvo sausumos nusiginklavimo ir karo biudžetų suvaržymo komisijos. Vėliau posėdžiauvo ir laivyno komisija, kuri svarstė kokybinio nusiginklavimo projektą. Anglijos atstovas pasiūlė, kad būtų panaikinami nardomieji laivai. Italų atstovas šiuo atveju buvo dar griežtesnis ir reikalavo panaikinti nardomuosius ir lėktuvinius laivus. Vokiečių atstovas reikalavo, kad be minėtų panaikintų ir karo laivus daugiau kaip 10.000 tonų.

Lietuviškoji enciklopedija.

Pracitą savaitę išėjo jau IV „Lietuviškosios enciklopedijos“ sąsiuvinis. Ta proga „Spaudos Fondo“ (enciklopedijos leidėjas) direktorius p. Zygelis pasikvietė spaudos atstovus ir jiems papasakojo apie enciklopedijos leidimą. V sąsiuvinis jau spausdinamas. Iki liepos mėn. išeis ir VI sąsiuvinis. 1932 m., vadinasi, iki 1933 m. sausio mėn. 1 d., išeis visa 12 sąsiuvinių — I enciklopedijos tomas. Prenumeratoriui gaus kietus lietuviškos drožės viršelius, dailiai pagamintus, į kuriuos bus įristas visas tomas. Viršeliams pagaminti manoma skelbti konkursas.

Šiandien enciklopedija turi 2.700 prenumeratorių. Toks skaičius yra permažas. Turint galvoj, kad svetimos enciklopedijos iš lituanistikos, kas nums labiausiai turi rūpėti, nerūšime ko mumis reikia, atrodo, lyg keista, kad mūsų mokytojai nesidomi savo enciklopedija. Iš jų tarpo tik mažas nuošimtis tēra užsiprenumeravęs.

Leidėjai yra susirūpinę smarkesniu enciklopedijos platintumu. Tuo reikalu kreipėsi į ministerius ir kitus aukštesnius viršininkus. Visur rado malonų pritarimą enciklopedijos platintimo reikalui ir sutiko leisti prenumeratą rinkti. Leidėjai enciklopedijai pareklamuoti išleido 20 pusl. konspektą, kuris supažindina su pačia enciklopedija. Iš Amerikos lietuvių gauta tik 22 prenumeratos, nors gražių pažadų leidėjai yra nemaža gavę. Leidėjai iš Amerikos lietuvių vieno tik nori, kad kuo daugiau jų prenumeruotų enciklopedija.

Palengvinti enciklopedijai įsigyti, už tomą galima mokėti ne iš karto, bet po 5 litus mėnesiui.

IV enciklopedijos sąsiuvinis išėjo gausiai iliustruotas (55 paveikslai ir 3 žemėlapiai). 42 puslaskčiai užimti apie Amerikos lietuvių ir jų gyvenimą. Kad enciklopedijos bendradarbiai būtų atsakingi už savo darbą, nuo šio sąsiuvinio dedama po straipsniais jų inicialai, o viršeliuose jų pavardės.

Tenka pabrėžti, kad karininkų tarpe enciklopedija turi daugiausia prenumeratorių.

Ukrainos etmono Jono Mazepos 300 metų sukaktuvės. Š. m. kovo 20 d. sukako lygiai 300 metų nuo Ukrainos etmono Jono Mazepos gimimo, kuris daug kovojo ir dirbo Ukrainos nepriklausomybei sukurti. Lietuvių — ukrainiečių draugija baldelio 23 d. suruošė Saulių s-gos saleje iškilmingą minėjimą, į kuri atšlankė lietuvių — ukrainiečių dr-jos nariai ir daug svečių. Prof. Jonynas plačiai apibūdino Ukrainos kovas už laisvę ir etmono Mazepos, Ukrainos didvyrio, charakteristiką ir siekimus.

Po paskaitos ukrainiečiai scenoje padainavo keletą gražių ukrainiškų dainų, paskambino ukrainiečių tautiniu instrumentu bandūra ir pabaigoj suvaidino vieno veiksmo operetę su tautiškais šokiais ir dainomis.

Nors lenkų letena ir laiko uždėjusi ant Ukrainos savo kruviną leteną, tačiau pavergtosios Ukrainos tautiška samonė smarkiai kyla. A. G.

I kiek kalbų išverstas Šventas Raštas? Amerikos Švento Rašto dr-jos generalinis sekretorius Dr. Erik Mak Koy Nort, pasikalbėjime su „Evening Post“ bendradarbiu pareiškė, kad nėra baigtas Šv. Rašto vertimas į „mėm“ kalbą. Tai bus jau 887-ta kalba, į kurią Šv. Raštas išverstas. Kaip žinoma, Šv. Raštas išverstas net į kafūrų ir zulusų kalbą.

„Mėm“ — labai primityviška kalba, kuria kalba apie 200.000 indiečių, gyvenančių Gvatemalos (Pietų Amerika) vidurio srityse. Vertė kunigas Deli Peck. Darbas buvo labai sunkus. Vertėjui daug padėjo vienas senas indietis vardu Anicito Valazkez, kuris, be savo „mėm“ kalbos, mokėjo ir ispanų kalbos, kurios išmoko jaunes būdamas Naujorke. „Mėm“ kalba neturėjo jokios rašybos. Kunigas Deli Peck sukūrė abėcėlę. Pagrindui buvo padėtas lotynų šriftas, bet daugelyje vietų įvairiems garsams reikėti reikėjo sugalvoti daug naujų ženklų beį raidžių.

Šv. Raštas „mėm“ kalboj jau spausdinamas ir netrukus pasirodys. Leidžia Gvatemalos krikščionių misija.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius plk. Itn. Kuizinas.

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 ar KAINA: visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigabal.

KARYS

LIETUVOS KARIJOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XIV metai

Kaunas, 1932 m. gegužės 6 d.

Nr. 19 (675)

SVEIKI, ATVYKĖ!

Paskutinėmis dienomis jūs atsisveikinote su tėvais, broliais, giminėmis ir atvykote pas mus. Šiomis dienomis jūs nusivilksite civilius drabužius ir apsvilksite kariškais. Šiomis dienomis mes priimame jus į savo tarpą, į lygias mūsų eiles.

Mes jus sveikiname. Būkite sveiki, broliai, atvykę atlikti šventąjį piliečio pareigą!

Sutinkame jus džiaugsmingai, sutinkame ne kaip svetimus, bet kaip savus, kaip senus pažįstamus. Spaudžiame mes jūsų ranką, linkėdami pasiryžimo. Mes esame vienos tautos sūnūs, vienos tėvynės vaikai. Ir nors atvykstate jūs iš rytų ir vakarų, nors vieni esate kilę iš Sūduvos, Dzūkų, kiti iš Aukštaičių, Žemaičių — tačiau visi esate lygūs, visi mums brangūs, nes mus visus riša, jungia vieni ir tie patys tikslai, vieni idealai.

Dabar jūs įeinatė į naują pasaulį, susiduriatė su naujomis aplinkybėmis, su nauju gyvenimu. Kol kas jūs čia jaučiatės, lyg svetimi. Svetima jums tvarka, kuri buvo ir mums svetimą, o dabar taip gera ir maioni. Svetimas kol kas jums šis gyvenimas. Bet nebijokite: jūs atvykstate ne pas svetimus žmones, ne į svetimą kraštą. Jūs rasite čia antrus namus, antrus tėvus, kitus giminaičius. Jūs rasite čia viską, ko reikia, čia rūpinsis jumis visi, kaip savo vaikais.

Tiesa, iš pradžių gal atrods jums, kad sunku, nes tvarka čia visai kitokia, gyvenimo aplinkybės neįprastos. Bet tai tik iš pradžių. Už savaitės, kitos jūs viską suprasite, susigyvensite ir patys pamatysite, kad čia gera gyventi.

Tautų gyvenime yra vienas didelis idealas — išlaikyti savarankiškumą, nepriklausomybę, augti, kurti ir atlikti žmonijos uždavinį — plėsti kultūrą. Kultūros darbas nėra lengvas. Tautos, savo gerove suinteresuotos, dažnai išskečia rankas ir siekia labai toli, net kesinasi tam tikrais sumetimais į kitų gerovę. Tauta turi rūpintis saugumu. Tautos saugumas yra visos tautos rūpestis. Reikia mokėti gintis, reikia pažinti karą ir kariavimo būdus.

Mes esame pašaukti, kad susipažintume su karo priemonėmis, o be to, kad pasiruoštume pačiam gyvenimui. Tie sunkumai, kurie mus kartais gąsdina, yra tik įsivaizdinimas. Mes gauname čia tiek naudos, kad sulyginę vargą su ja, vargas išblesta, o pasilieka tik darbas, didelis kūrybinis darbas. Darbas reikalauja pastangų, gerų norų ir pasiaukojimo.

Jūs jau baigėte vieną gyvenimo laikotarpį, esate subrendę. Karijomenėje jus apdailins, užgrūdins ir prašau — tęskite gyvenimo kovą nesuklupdami. Be grynai kariškų žinių, jūs įgysite čia ir kitų, kurios gyvenime turi nepaprastos reikšmės, jūs įgysite čia pagrindinį bendrą išsilavinimą.

Sutikdami jus čia, priimdami į savo eiles, linkime jums darbštumo, energijos. Darbštumas yra gyvenimo laimės pagrindas. Apsileidęs, apsnūdęs žmogus niekur nėra gerbiamas, niekad neatsiekia laimės. Gyvenimas tokius nuskriaudžia, gyvenimas tokius pasmerkia — jie pasisekimo neturi. Linksmumo, broliai, aukštyn galvas — štai obalsis, kurio neužmirškime.

Mrs.

. Naujokai išvažiuoja.

Naujokų išskirstymas.

Naujai atvykusiems

Jaunas kary! Tu atvykai iš kaimo. Gal pirmą kartą tu sutinki miesto gyventojus, puošnų, modernią jo gyvenimą.

Jaunas kary! Jei tu skundies, kad esi atskirtas nuo savųjų, kad tau teko sunki pareiga, labai klysti! Tu turi džiaugtis, kad patekai į karių eiles! Ir tas tavo atvykimas kariuomenėn parodo, kad tu esi sveikas, tvirtas ir suaugęs. Yra daug likusių, kuriems tos laimės neteko. Pažiūrėk į juos su gailėčiu! Jie daugiausia fiziškų bei psi-

Pirmieji žingsniai.

chiškų trūkumų žmonės. Taigi tu, broli, jaunas kary, neliūdėk, bet džiaukis!

Gal atrods tau sunkios pirmos dienos kariuomenėje, ar per griežta tvarka? Ne! Tu pats pamatysi, kad visa čia taip sutvarkyta, kad tu kuo greičiausiai galėtum išmokti, kas reikalinga, suprastum savo atvykimo tikslą, taptum šviesiu, doru, mandagiu, drausmingu piliečiu ir kariu.

Atvykote į dalis, lyg į spąstus patekote. Visur svetima, nepažįstama. Visai tą patį pergyvenote, ką ir vaikai atvesti pirmą dieną į mokyklą. Praeis kiek laiko, ir viskas kitaip pasirodys, priprasite prie tvarkos. Pamėgsite tvarką ir drausmę. Ji baido tik ištižėliams. Drausmė, savęs sudraudimas, yra laimės pamatas.

Todėl jaunas kary, tarnaudamas brangioje tautos šeimoje — kariuomenėje, būk drausmingas, nes drausmė yra užbėgimas už akių kaltei. Drausmė yra lyg vaistas, kur gydoma kiekviena prasidedanti liga — nusikaltimas. Laiminga ta tauta, kuri supranta drausmės svarbumą. Laiminga ir galinga ta kariuomenė, kurios kariai pamilsta drausmę ir ją savo širdyse nešioja. Drausmingai kariuomenei ir sunkiausi žygiai yra lengvi.

Broli, jaunas kary, kalbėjęs tau apie drausmę, buvau pamiršęs štai ką:

1. Mylėk ir brangink ginklą! Ginklas — ne žaislui duotas, ir ne tam, kad tave kuo nors galėtų varginti. Ginklas duotas tau atsiekti svarbiausią tautos uždavinį. Be to, jis tave, kaip geriausias draugas, gins nuo priešų. Su juo tu apginsi sunkiąją valandą brangią tėvynę.

Nuo pat senovės, kada Lietuva buvo apgaubta traškančių girių, lietuvis nuo ginklo nesiskyrė nė valandėlės ir jį mylėjo: su ginklu jis gulė, su ginklu ir kėlės, ginklas jo buvo mylimiausias draugas. Lietuvis, dar kūdikėliu būdamas, migdydavos, klausydamas močiutės niūniavimų, dainų apie tai: kokie žiaurūs ir klastingi yra atėjūnai priešai, kaip jie vargina tėvynę, apie buvusius karus ir jų didvyrius, ir kūdikis augo tėvynės gynimo dvasioje, todėl ir tu, jaunas kary, stiprėk toj pačioj dvasioj.

2. Būk visuomet tvarkingas. Žiūrėk, kad kareivinėse tavo rūbai būtų tvarkoje, milinė, munduras, kepurė, visuomet laikantis bendros tvarkos būtų pakabinta; lova gražiai paklota; spintelėje ir dėžutėje esamasis tavo turtas tvarkingai sudėtas, tavo šautuvas, durtuvas, šovinynai, kastuvėlis, kiti ginklai ir municija visuomet nuvalyti ir ištepti stovėtų savo vietose; kuprinė, puodukas, katilėlis, milinės dirže-

liai, duonmaišis ir kiti kario reikmenys gerai apžiūrėti, iššveičiami ir vietoje sudėti taip, kad be jokio trūso greit galėtum rasti.

3. Jei turi arkli, apžiūrėk jį kiekvieną rytą, jo kojas, ar nesiskundžia, ar suėda pašarą, mylėk jį ir žinok, kada jis ištroškęs, alkanas, nuvargęs. Jeigu jam būsi geras arklidėje, tai jis tau bus geras lauke.

4. Būk susitvarkęs. Kad tavo munduras, milinė būtų visuomet susegiota; kišeniai visuomet užsegioti, diržas visuomet suveržtas, kelnės užtrauktos, nenusmukusios ir batai tinkamai nuvalyti. Vaikščioti visuomet tvirtai, tiesiai galvą laikyti visuomet pakeltą, žiūrėti drąsiai. Sutikus kito žmogaus akis, savo nenuleisti, lyg ką padaręs blogo. Vaikščiok visuomet nusiprausęs, nes sakoma, kad kultūringesnė, švaresnė ta valstybė, kuri daugiau muilo suvartoja. Tad parodyk, kad esi kultūringos valstybės ir kariuomenės pavyzdingas atstovas!

Ir žiūrėk, jaunas kary! Kur tik tu eisi, ką tik tu darysi, visuomet žiūrėk, kad tavo darbai nežemintų tavo ir tavo didžiosios šeimos — kariuomenės vardo.

Jei tu viso prisilaikysi, kas čia paminėta, būsi tvirtas ir pagarbos vertas karys ir pilietis savo viršininkų ir tautos akivaizdoje.

Jaun. pusk. Z. Gerulaitis.

Linksma, nors ir be savo kaime paliktų Onyčių.

Rašytojų 1931 m. rungtynės

Labai ramios rungtynės 1931 metais mūsų kareivių bibliotekose. — Dalyvavo 11 bibliotekų skaitytojai - kareiviai ir daugybė rašytojų. — Daugiausia skaitoma: *Butleris — Už ką? ir Dumas — Grapas Montekristas*. Pirmas vietas laimėjo: lietuviai *Piliponis, Butleris ir Inčiūra, svetimtaučiai A. Dumas, Mayne Reid ir H. Mnišek*. 1932 m. turime daugiau skaityti savo autorius, laimėti jiems pirmą arba bent antrą vietą!!!

Mūsų laikas — lenktynių ir rungtynių laikas. Todėl ir mes, kariuomenės bibliotekoriai, jau antrą kartą suruošėm „tarptautines rašytojų rungtynes“ savo bibliotekose. Nuo sportiškųjų mūsų rungtynės gerokai skiriasi. Nėra švilpukų, triukšmo, kūno sužalojimų. Be to, ir laiko reikia daugiau, pamanykite tik: rungtynės tęsiasi per visus metus! Žmonės nebūtų išlaikę. Už tai tų žmonių kūriniai, — knygos galės išlaikyti dar kelias skaitytojų kartas ir tik po 8—10 sunkiosios tarnybos metų atsidurti „knygų sveikatos tikrinimo komisijoj“. Jos sprendimas paprastai būna trumpas: „pakeisti nauju egzemplioriu“...

Tiek 1930, tiek 1931 metais mūsų bibliotekose, patiems skaitytojams to nepastebint, įvairių kraštų rašytojai, lietuviai ir svetimšaliai, kurių veikalai išversti į lietuvių kalbą, rungėsi už skaitytoją — Lietuvos kareivį. Ką jis daugiau mėgsta skaityti, kuri rašytoją daugiau gerbia ir dažniau reikalauja? Štai klausimai, į kuriuos turėjo atsakyti mūsų rungtynės.

1930 m. susilaukėme atsakymų iš 10 bibliotekų*). Šiomet jau 11 bibliotekų atsiuntė žinias apie savo skaitytojų interesus 1931 metais.

Pasinaudojome žiniomis apie lengvo skaitymo knygas, vad., beletristiką (romanai, apysakos, eilėraščiai, teatro veikalai). Mokslisų knygų visai neminėsimė. Sudėję visų bibliotekų reikalavimų skaičių į vieną krūvą ir, padalinę šį skaičių į 11, gausime vidutinišką knygų reikalavimą. Toliau visose lentelėse visur pažymėti kaip tik šitie „vidutiniško reikalavimo“ indeksai.

Iš pradžių pažiūrėsime kurių knygų 1931 metais daugiausia reikalavo kareiviai.

Lietuvių autoriai:

Reikalavimų 1931 m. 1930 m.	Knygos autorius ir vardas
7,7 1,0	<i>Butleris, V. Už ką?</i>
7,2 —**)	<i>Piliponis, J. Kamera Nr. 5</i>
6,3 —	<i>Paukštelis, J. Vidurnakčių balada</i>
5,9 2,9	<i>Puida, K. Geležinis vilkas</i>
5,8 —	<i>Inčiūra, K. Ant ežerėlio rymojau</i>
5,6 14,8	<i>Vaidilutė Pleirytė (Puidienė). Tėviškė I d. ***)</i>
5,3 0,7	<i>Grušas, J. Ponia Bertulienė</i>
4,5 11,3	<i>Inčiūra, K. Fatima Burtininkė</i>
4,1 8,7	<i>Varguolis (Andriukaitis, V.) Žvalgo užrašai</i>

*) Žiūr. A. R-o straipsnį „Mūsų kareivių bibliotekų skaitytojų interesus“ 1931 m. „Kardo“ 5 nr. (67—72 pusl.).

**) Brūkšneliu pažymėtų knygų reikalavimas buvo mažesnis negu 0,5, arba yra naujos, 1931 metais išleistos knygos.

***) Daugelis skaitytojų nekantriai laukia autorės pažadėtų romano II ir III dalių.

4,1 1,3	<i>Piliponis, J. Kelionė aplink Lietuvą</i>
3,9 —	<i>Mackevičius, R. Pilkieji didvyriai</i>
3,3 6,1	<i>Pivoša (Gricius, A.) Vyrai, nesijuokit</i>
3,2 —	<i>Piliponis, J. Juodoji kaukė</i>
	<i>Nelietuvių autoriai:</i>
13,9 17,2	<i>Dumas, A. Grapas Montekristas</i>
11,7 3,0	<i>Mniszek, H. Raupsotoji</i>
10,7 7,1	<i>Wallace, E. Mėlynoji ranka</i>
10,5 —	<i>Dumas, A. Dama su kamelijomis</i>
10,4 9,1	<i>Richthoffen, M. Raudonasis karo laukūnas</i>
9,3 6,0	<i>Puškin, A. Kapitono duktė</i>
9,3 10,0	<i>McCulley, J. Ženklas Zorro</i>
8,8 10,8	<i>Reid, M. Raitelis be galvos</i>
8,8 14,6	<i>Borroughs, E. Tarzanas</i>
8,5 —	<i>Reid, M. Išėiviai iš Transvalio</i>
8,3 1,5	<i>Melville, W. Gladijatoriai</i>
7,7 2,9	<i>Dupont, M. Užčiauptos lūpos</i>
7,1 3,0	<i>Menroe, K. Baltieji Meksikos užkariautojai</i>
6,8 —	<i>Mniszek, H. Ordinatas Micharauskas</i>
6,1 —	<i>May, K. Sidabro ežero turtai</i>
6,1 —	<i>London, J. Martinas Idnas</i>
6,0 11,1	<i>Sienkiewicz, H. Dykumose ir giriose</i>
6,0 —	<i>Sienkiewicz, H. Ugnimi ir kalaviju</i>
5,8 —	<i>Reid, M. Aukso apyrankė</i>
5,3 5,5	<i>Bridges, W. Žmogus iš niekur</i>
5,3 8,1	<i>Beecher - Stowe, H. Dėdės Tomo trobelė</i>
5,1 7,3	<i>Wild, H. Snaudžiantis milžinas</i>
4,8 —	<i>Kellermann, B. Ingeborga</i>
4,5 3,9	<i>London, J. Jūros vilkas</i>
4,4 6,8	<i>Hugo, V. Paryžiaus katedra</i>
4,3 —	<i>Reid, M. Kalnas atsiskyrėlis</i>
4,2 1,8	<i>Doyle, A. C. Ratas trikampyje</i>
4,2 1,0	<i>Leblanc, M. Arsenjus Lupenas vagis džentelmenas</i>
4,2 4,4	<i>Leblanc, M. Arsenijus Lupenas prieš Šerloką Cholmsą</i>
4,1 —	<i>Grey, Z. Pasienio legijonas</i>
4,0 5,6	<i>Balucki, M. Baltasis vergas</i>
3,9 11,3	<i>Dumas, A. Trys muškietininkai</i>
3,9 —	<i>Orzeszkowa, E. Mejeris Jozefovičius</i>
3,9 —	<i>Wallace, E. Raudonasis ratas</i>
3,7 10,0	<i>May, K. Per dykumą</i>
3,6 15,8	<i>Verne, J. Kapitono Grantto vaikai</i>
3,6 6,5	<i>Wallace, E. Veidas tamsoje</i>
3,4 —	<i>Swift, J. Hulivero kelionės</i>
3,0 —	<i>Byron, L. Don Žuanas</i>

Iš 1931 ir 1930 m. lentelių duomenų matome, kad pr. m. daugiausia buvo skaitomi šie autoriai: iš lietuvių *Butleris****)*, *Piliponis*, *Paukštelis*, *Puida* bei *Grušas*, o iš svetimtaučių, išverstų į lietuvių kalbą, — prancūzas *Dumas*, vokiečių *Richthofen*, rusas *Puškin*, anglas *Melville*, lenkė *Mniszek*, amerikietis *Wallace*, prancūzas *Dupont* ir kiti.

Svetimieji autoriai (jų vertimai į lietuvių kalbą) daugiau skaitomi. Tačiau, tą pat galima pastebėti ir knygų leidime, mūsų rašytojų veikalų pasirodo žymiai mažiau, negu kitų kraštų autorių vertimų.

****) Mūsų kariuomenės atsargos karininkas.

Suskaičius atskirų veikalų reikalavimus, pamaty-
sime kurių tautų autoriai daugiausia buvo skaitomi.
Anglams teko pirmoji vieta — net 33,3% visų daugiau
skaitomų knygų autorių (1930 m. irgi daug — 33,2%).
Prancūzams teko II vieta — 25,1% (20,5%), lietu-
viams autoriams — III vieta arba 18,4% (1930 m. buvo
kiek daugiau — 24%). Toliau — lenkai 11% (8,5%),
vokiečiai — 7,1% (6%), rusai — 4% (5,9%) ir kiti —
1,1% (1,9%).

Suskaičius visas daugiau skaitomas knygas ir pa-
dalinus reikalavimų skaičių į bibliotekų skaičių, galė-
sime nustatyti mėgiamiausius mūsų kareivių rašyto-
jus. Tai bus žemiau surašyti asmenys.

Lietuviai:

Vieta	1931 metais		1930 metais	
	Reika- lavimų	Autoriai	Reika- lavimų	Autoriai
I	19,3	Piliponis, J.	14,8	Vaidilutė (Pleirytė- Puidienė, O.)
II	12,7	Butleris, V.		
III	11,9	Inčiūra, K.	11,3	Inčiūra, K.
IV	9,1	Pivoša (Gricius, A.)	8,7	Varguolis (Andriu- kaitis, V.)
V	7,6	Žemaitė (Žymantie- nė, J.)	8,3	Gira, Liudas
VI	7,5	Vaidilutė (Pleirytė- Puidienė, O.)	8,0	Pivoša (Gricius, A.)
VII	7,0	Rūtellonienė, P.	7,9	Švaistas (mjr. Balčiū- nas, J.)
VIII	6,9	Vidūnas (Storost, V.)	3,8	Krėvė-Mickevič., V.
IX	6,5	Gira, Liudas	2,9	Puida, K.
X	6,4	Mackevičius, R.	2,7	Vaižgantas (kan. Tu- mas, J.)
			2,4	Maironis (pral. Ma- čiulis, J.)

Nelietuviai:

Vieta	1931 metais		1930 metais	
	Reika- lavimų	Autoriai	Reika- lavimų	Autoriai
I	86,2	Dumas, A.	34,1	Reid, M.
II	44,2	Reid, M.	28,5	Dumas, A.
III	30,1	Mniszek, H.	18,6	Sienkiewicz, H.
IV	30,0	Wallace	18,5	Verne, J.
V	29,8	London, J.	16,1	Gallet
VI	27,5	Sienkiewicz, H.	14,6	Burroughs
VII	19,4	May, K.	13,6	Wallace
VIII	17,4	Burroughs, E.	12,0	London
IX	15,3	Verne, J.	11,4	Hugo, V.
X	14,3	Hugo, V.	10,0	McCulley
XI	12,6	Puškin, A.	9,1	Richthoffen
XII	10,5	Grey, Z.	8,1	Beecher - Stowe
XIII	10,2	Beecher - Stowe, H.	7,5	Puškin, A.
XIV	9,5	Richthoffen, M.	7,5	Chruščov-Sokolnikov
XV	9,4	McCulley, J.	7,3	Grey

Tuo būdu anglams ir amerikiečiams teko 1931 metais II, IV, V, VIII, XII, XIII ir XV vietos (1930 m. — I, VI, VII, VIII, X, XII ir XV), prancūzams — I, IX ir X vietos (1930 m. — II, IV, V ir IX), lenkams — III ir VI vietos (1930 m. — III), vokiečiams — VII ir XIV vietos (1930 m. XI) ir rusams viena XI vieta (1930 m. turėjo dvi — XIII ir XIV).

Reikia manyti, kad „Kario“ skaitytojai, sužinoję apie šių nepaprastų autorių rungtynių rezultatus, pasiskubins į savo dalių bibliotekas. Šiais metais būtų gerai daugiau kreipti dėmesio į savo rašytojus, skai-
tyti smarkiau lietuviškuosius autorius. Jei negalėsime iškovoti savo rašytojams pirmosios vietos, tai bent

turime pasistengti vėl laimėti jiems antrą vietą. 1930 m. lietuviai rašytojai turėjo antrąją vietą, o 1931 metais juos gerokai pastūmė prancūzų rašytojai. Taigi, vyrai, nepasiduokime ir padėkime visas pastangas pastatyti savo krašto rašytojus į pirmąją vietą 1932 metų „tarptautinėse rašytojų rungtynėse“!!!

A. R-as.

Kaip aš, būdamas naujoku, fotografavausi.

Gerai atsimenu 1931 m. lapkričio 3 d. Tą, ru-
dens naujokų šaukimo dieną, su ryšulėliais ir dėžėmis
traukėme į Žaliąjį kalną, karo policijos mokyklos pa-
talpas, kur komisija naujokus skirstė į kariuomenės
dalis. Mokyklos salėj mažo ūgio žydukas kirpo nau-
jokams už pusę lito su mašinėle plaukus. Koks buvo
čia margumas. Suvažiavo visi vienam tikslui — ka-
ro prievolės atlikti. Vieni nuobodžiaudami slankiojo
salės pakampėmis, kiti atidarę dėžutes užkandžiavo
mamos įdėtą lietuvišką dešrą. Ūpas buvo pakilęs.
Suskirstę į pulkus, vakare, visai sutemus, o rudenį
greit temsta, sukrovė mūsų daiktus į kariškus veži-
mus. Mes gi ėjome į paskirtas vietas. Eidami į Pa-
nemunę mėginome dainuoti, bet, matyti, maža mumyse
buvo kariškos drausmės, net daina nesisekė. Nenoro-
mis tuomet prisiminiau kariuomenės švenčių dien-
omis namo grįžtančių kareivių dainas. Dar gimnasis-
tu būdamas aš valandomis stovėdavau Laisvės alėjoje
klausydamas kareivių dainų.

Naujokų skirstymo punkte.

Netrukus atėjo pirmasis sekmadienis kariuomenė-
je. Vaikščiojant po rajoną, muš sustabdė kažin koks
fotografas, kviesdamas fotografuotis. Mums buvo
be galo įdomu turėti fotografijas kariška uniforma.
Mėgėjų fotografuotis atsirado gana daug. Fotogra-
favomės įvairiose padėtyse. Fotografas žadėjo už tri-
jų dienų atnešti atvaizdus, tik prašė keletą litų už-
stato. Davėme.

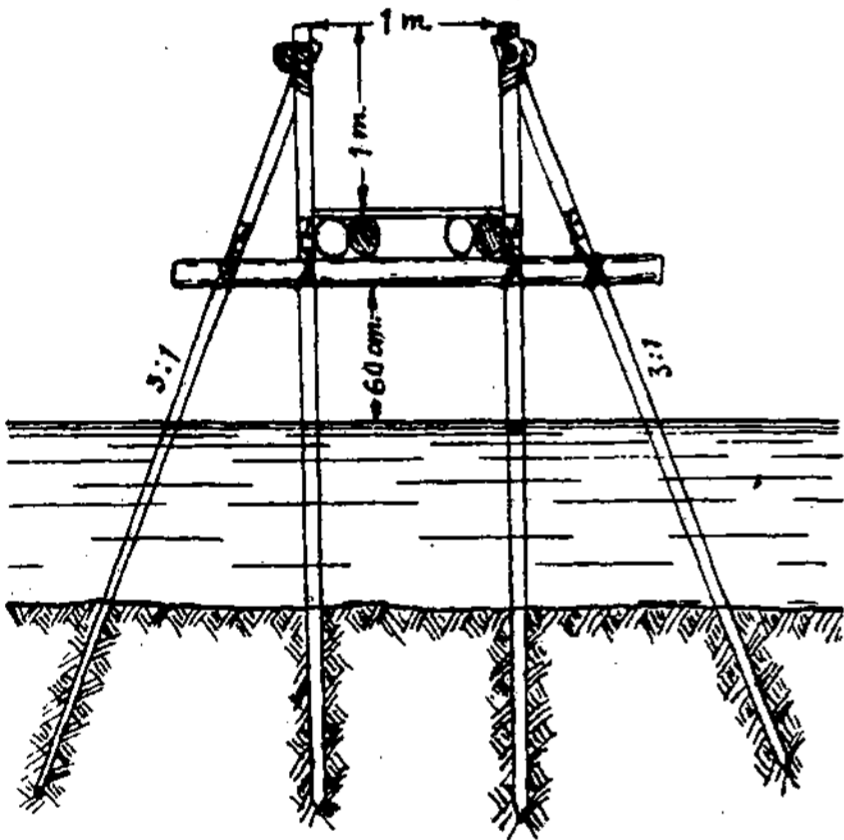
Praėjo ir tos trys dienos, o mes laukiam ir nesu-
laukiam. Fotografo mes daugiau nematėme. Todėl
pavasario šaukimo naujokams susirenkant, be abejo,
vėl atsiras panašių „fotografų“. Norėčiau iš anksto
perspėti naujokus, anaipol nenorėdamas neigti foto-
grafijų mėgėjų norą fotografuotis, kad būtų kiek at-
sargesni su tais „fotografais“, t. y. neduoti pirmą kar-
tą sutiktam žmogui rankpinigių. Nedavimas rankpi-
nigių rimto fotografo neužgaus, o tie keli litai, kurie
galėtų patekti į abejotinos sąžinės žmogaus rankas,
likę naujoko kišenėse, didelio apsunkinimo nesudarys.

Ant. Gulkis.

Pagrindiniai upių perėjimo dėsniai ir būdai

(Žiūr. „Kario“ 18 nr.).

Polinis lieptas. Polinio liepto atramas sudaro keturi įkalti basliai ir prie jų pririštas virvėmis arba viela tam tikru mazgu skersinis. Atramoje du basliai — poliai kalami stačiai ir du basliai — spyriai — išulniai. Atstumas tarp polių 1 m. Spyriai neleidžia atramai svyruoti į šonus. Spyriai su poliais viršuje surišami virve arba viela. Ant skersinio dedamos dvi sijos, prie jo pririšamos, o prie sijų prikalamas skersinis lentų grįstas. Galima prie sijų prikalti skersinius ir ant jų išilgai tiesti ilgas grįsto lentas. Viršuje prie polių ir išorinėje pusėje stipriai pririšamos kartys, kurios neleidžia atramoms išilgai liepto svyruoti ir kartu sudaro turėklus (Žiūr. 15 br.).

15 br. Polinio liepto atrama.

Atramų poliai kalami nuo plūdžių arba valčių kelto. Keltas iki 80 m prilaikomas nuo kranto dviem atotampom, o nuo liepto galvos iki kitos atramos vietos nusistumiama kartimis atitinkamai atleidžiant abi atotampas. Ant karčių galų daromos iš virvių kilpos, kuriomis užkabina už jau pastatytos atramos skersinio. Ant antrųjų karčių galų, už kurių žmonės išspybę laiko, turi būti atžymėta liepto tarpės ilgumas, kad būtų matoma, kur reikia keltą sulaikyti. Nuo kelto įkalami tik abu poliai, pririšamas skersinis ir uždedamos sijos. Kad darbas eitų greičiau, visą kitą darbą atlieka kiti žmonės nuo liepto. Komanda paskirstoma taip: Ant kelto: kala polius ir pririša skersinį — 4 eil.; keltą prilaiko kartimis — 2

eil.; darbo prižiūrėtojas — 1 puskarininkis. Ant liepto: spyrius kala — 2 eil.; skersinį prie spyrių pririša — 2 eil.; grįstą kloja — 2 eil.; turėklus pririša — 2 eil.; medžiagą nuo kranto paduoda — 4 eil.; darbo prižiūrėtojas 1 puskar. Ant kranto: prie kelto atotampų — 2 eil.; medžiagą paruošia — 6 eil.; darbo prižiūrėtojas — 1 puskar.

Iš viso darbo komandoje, jei medžiaga vietoje, dirba vienas karininkas, 3 puskar. ir 26 eil. Kada medžiagą tenka gabenti iš toliau, reikia komandą atitinkamai padidinti. Paprastai vieną darbo komandą sudaro vienas būrys.

Platesnėse upėse, kada nuo kranto negalima atotampomis kelto valdyti, užmetami inkarai: aukštutinis ir žemutinis nuo kelto per 50 m. Tuomet keltą žmonės valdo būdami ant kelto ir laikydami už inkarinių lynų.

Liepto statybą galima atlikti keliomis komandomis iš karto, t. y.: dvi komandos nuo abiejų upės krantų ir dvi komandos iš vidurio.

Kiekvienai darbo komandai reikalingi šie įrankiai: dvi keltų valtytis arba plūdžių — 24; vienrankinių meškų basliams kalti — 4; kirvių — 6; skerspiūvių — 2; inkarų (tik plačiose upėse) — 2 ir atitinkamo ilgumo atotampų virvių arba inkarinių lynų — 2.

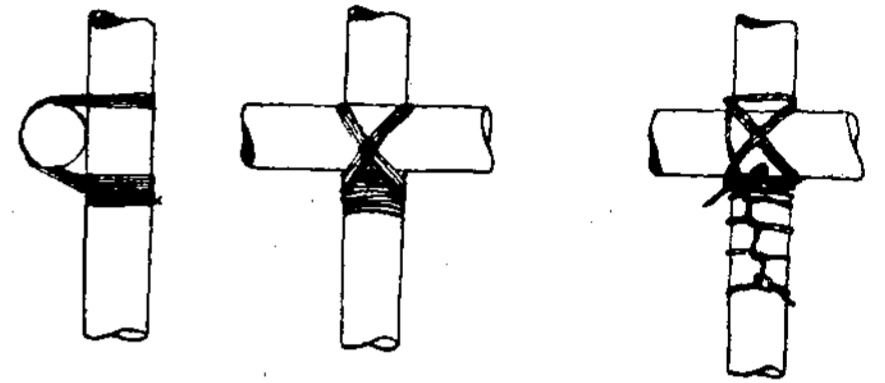
Jeigu upės gilumas daugiau kaip 2 m, tai polių kartys turi būti ne plonesnės kaip 15 cm storgalyje; iki pusantro metro gilumo užtenka 10–12 cm storumo. Virvės 1–1,5 cm arba viela 3 mm storumo.

Darbo greitumas: vieną liepto tarpę komanda vidutiniškai pastato per 20 min. arba viena darbo komanda 100 m per 9 val.

Baslius reikia sukalti į vidutinio kietumo dugną apie 10 cm iki 1 m. Visų svarbiausias ir atsakingiausias darbas pririšti skersinį prie polių ir spyrių. Šis rišimo būdas virve parodytas 16 ir viela — 17 br.

Tuo pat būdu, galima statyti gurguolėms lengvi tiltai, tik tilto platumas turi būti nemažiau 2 m ir atrama papildoma trečiuoju trumpu polių ties viduriu. Poliai, skersinis, sijos ir grįstas atitinkamai storesni, o surišimai stipresni; sijų trys arba keturios.

Atskirų žmonių ir mažų grupių persikėlimai. Neturint valčių, atskiriems žmonėms ir mažoms grupėms keltis per upes vartojamos įvairios kitos priemonės, dažnai dirbamos iš vietoje randamos medžiagos.

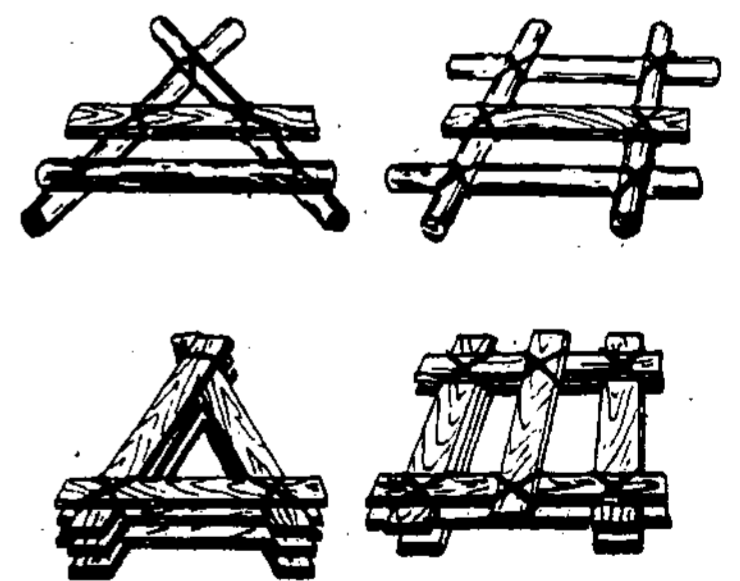

Brėž. 16. Skersinio pririšimas prie polio ir spyrio virve.

Brėž. 17 (iš dešinės). Skersinio pririšimas prie polio ir spyrio viela.

Du žmonės gali persikelti kelteliu, padirbtų iš 4 šiaudais kimštų palapinių ir surištų taip, kaip plūdinio liepto dalis iš dviejų atramų (viena tarpe). Iriasi kastuvėliais, sėdėdami ant keltelio grįsto lentos. Tokiu pat būdu surištą iš 4 plūdžių keltelių galima keltis keturiems. Dviems, trimis žmonėms galima surišti keltelį iš trijų brezentinių liepto plūdžių, sudarius iš karčių ir lentų lygiašonį trikampį ir po jo viršūnėmis parišus po vieną plūdę.

Vienas žmogus gali persikelti kelteliu, surištą arba vinimis sukaltu iš lentų arba rąstų į trikampį ar keturkampį (Žiūr. 18 br.).

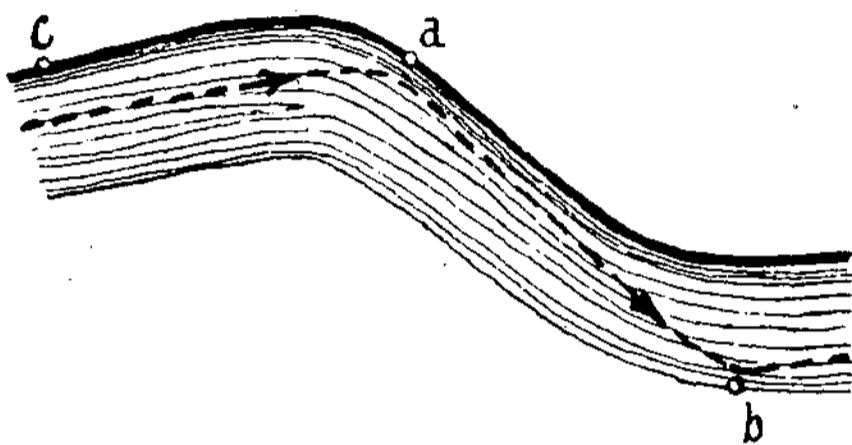
Brėž. 18. Rastų ir lentų kelteliai.

Šiais kelteliais irdamiesi turi kartimi stumtis, atsiremiant į dugną, ir tik pačioje upės vagoje irtis kastuvais.

Įvairių keltelių keliamajai jėgai padidinti galima naudoti įvairius kubilus, geldas, duonkepius, statines ir t. t., atitinkamai pritvirtinus iš apačios. Šiais kelteliais gali ne tik žmonės keltis, bet ir perkelti kulkosvaidžius, šovinius ir t. t.

Vasarą gali vienas perplaukti per upę su rūbais ir municija, atsigulęs ant lentos ar rasto ir rankomis irdamasis. Kad rastas nesiraičiotų, reikia skersai pririšti lentgalį.

Kadangi įvairios medžiagos keltai vandenyje turi didelį pasipriešinimą ir sunku irtis, todėl, norint išvengti didelių nuonašų, reikia parinkti išplaukimo vietą taip, kad pati tekė padėtų perplaukti į kitą pusę. Plaukimui daugiausia tinka upės įlinkimas (kilpa) išplaukimo pusėn, nes toje vietoje upės vaga, priėjus prie kranto, nuo jo atsimuša ir pakrypsta į kitą krantą (Žiūr. 19 br.).

Brėž. 19. Vietos parinkimas persikelti: upės vagos kryptis pažymėta punktiru; išplaukus iš a - tekė atneša į b; išplaukus iš g - galima atsідurti prie to paties kranto taške - a.

Stambesniems kariuomenės junginiams keltis per upes (upėms forsuoti) vietos parinkimas. Upių perėjimų ir ypač jų forsavimo vietą nustato vadovybė, pagal strateginius ir taktinius sumetimus ir žvalgymo duomenis.

Upių žvalgymą tenka plačiai atlikti ir daugeliui asmenų, todėl kiekvienas karys, o tuo labiau viršininkas, turi nusimanyti, kokia vieta tinka tokiam kariuomenės veiksmui. Tenka daugelį vietų žvalgyti todėl, kad renkama keletas kėlimosi punktų, keliose vietose atliekami kėlimosi mėginimai ar bent pasiruošimai (demonstracijos) priešininką klaidinti, kad tuo būdu galėtų atitraukti daugiau priešininko jėgų iš tos vietos, kurioje, iš tikrųjų, yra nuspręsta persikelti. Persikelti per upę kaunantis gali tik tuomet pavykti, kada priešininkas nežinos tikrosios mūsų persikėlimo vietos. Parinkta vieta upei forsuoti turi atitikti dviejų rūšių reikalavimus: 1) taktiškuosius ir 2) techniškuosius.

Taktikos reikalavimai. 1) Savo krantas turi būti aukštesnis su geromis šaudymo pozicijomis. 2) Priešo krantas lygus, atviras, gerai šaudomas ir lengvai sekamas.

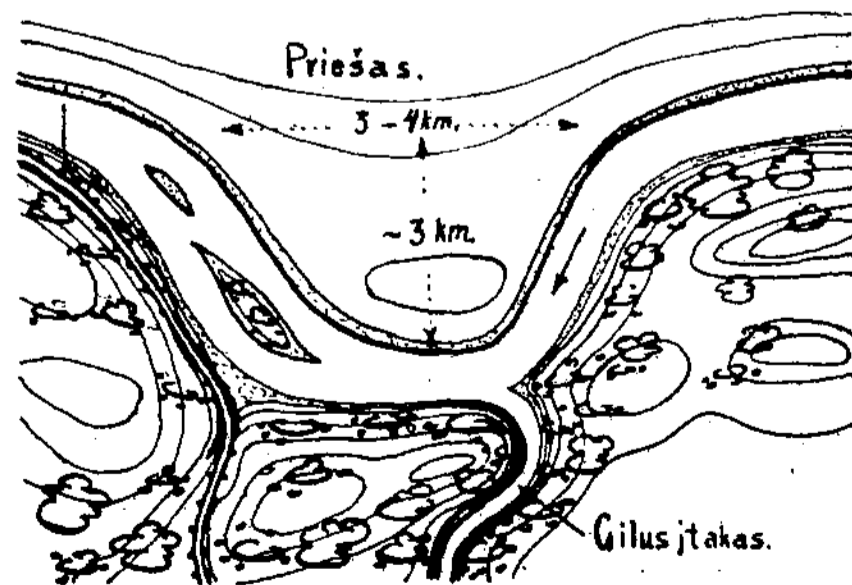
3) Privažiavimai uždengti nuo priešo sekimo iš žemės ir oro, kad būtų galima slaptai atgabenti ir sukrauti medžiagą, persikėlimo priemonės, suspiesti kariuomenę ir atlikti paruošiamuosius darbus. 4) Upės įlinkimas į savąją pusę, kad būtų galima išplėsti kryžminę sunk. kulkosvaidžių ugnį. Tuomet priešininkui bus sunkiau išsilaikyti.

Technikos reikalavimai. 1) Upė perėjimo vietoje turi būti kiek galima siauresnė su lygiagrečia krantams tekme. 2) Upės dugnas neklampus ir neakmenuotas; gilumas nedidelis, tekė nesmarki. 3) Krantai vidutinio aukštumo, kuriuose be didelių žemės darbų patogų padaryti privažiavimus prie tilto; nebaloti ir neakmenuoti. 4) Netoli turi būti miško medžiagos laikinam tiltui statyti, o prie būsimos tilto patogios aikštelės medžiagai apdirbti. 5) Upės salos lengvina laikinų tiltų statybą, nes vietoje vienos plačios upės tenka turėti reikalų su dviem ir daugiau siauresnėmis. 6) Pageidautina turėti savo pusėje tokių įtakų, kuriomis būtų galima plukdyti tilto statybos medžiagą, o pirmoje kėlimosi fazėje paruošti pontonus.

Visais atvejais tinkamos vietos upei forsuoti sunku rasti, tačiau, palyginus jų keletą, vienos turi daugiau, kitos mažiau pirmenybių. Renkant vietas priešininko klaidinimui (demonstracijoms), taip pat reikia rinkti tokią vietą, kuri, iš tikrųjų, tinka persikelti, nes kitaip priešininkas supras.

Pavyzdys tinkamos vietos upei forsuoti parodytas schemeje (Žiūr. 20 br.).

Atliekant upių žvalgymą, tenka nors apytikriai sužinoti upės pla-

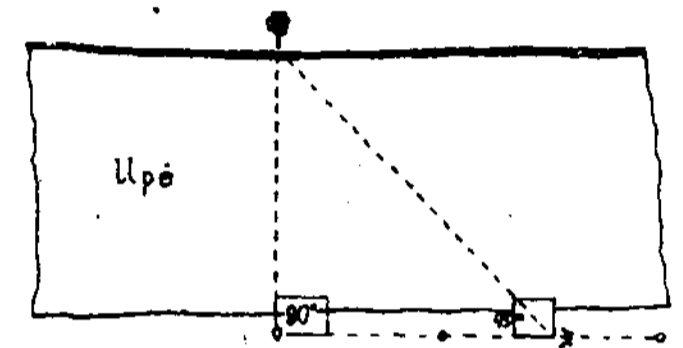

20 br. Tinkama vieta upei forsuoti.

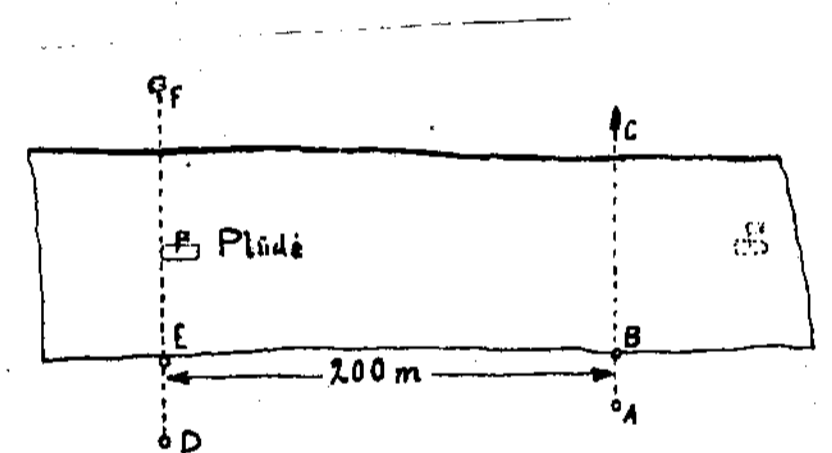
tumą, gilumą ir tekės greitumą. Šie duomenys yra labai brangūs toms dalims ir viršininkams, kurie valdo persikėlimo priemones.

Upės platumą (be kitų būdų) galima sužinoti taip: savoje pusėje, ties koku nors gerai matomu daiktu, antrame krante statome baslį; į vieną ar į kitą pusę pakeliame statmenį į kryptį: baslis — vietos daiktas antrame krante; tarp krypčių skersai upės ir lygiagrečiai upės — statusis kampas. Pakeltu statmeniu einame tol, kol upės platumas tilps 45 laipsnių (pusė staus) kampe. Išmatavę atstumą tarp surasto taško ir baslio, tuo pačiu randame ir upės platumą (Žiūr. 21 br.), nes tokiame stačiame trikampyje tos dvi kraštinės lygios.

Statmenį galima kelti knygos ar stačiai nupiautos lentos pagalba. Pirmą pažymėtoje krypty-

21 br. Upės pločio matavimas.

22 br. Tekmės greičio matavimas.

je skersai upės paguldom knygos arba lentos kraštą, o paskiau, prigulę, žymime vietos daiktai arba gairelėmis kryptį pagal antrąją knygos ar lentos kraštą. 145 laipsnių kampą gauname padalinę statųjį kampą (pav.: tos pačios knygos viršelyje) pusiau.

Upės gilumas matuojamas su kartele, plaukiant atitinkamoje kryptyje valtimi; atstumai nuo kranto tenka iš akies spręsti.

Tekmės greitumas sužinomas iš plaukiančio daikto perplaukto atstumo, padalinto iš laiko, per kurį daiktas, srovės nešamas, tą atstumą nuplaukė. Tekmės greitumas skaičiuojamas metrais sekundėje (kiek metrų ar centimetrų per sekundę). Matavimui pasižymima dvi statmenos upės vagai kryptys atstumu viena nuo kitos 100 arba 200 m. Aukščiau pirmosios į upės vagą metama lenta ar kitas kuris plau-

kiantis daiktas. Žiūrime pro pasižymėtą kryptį ir į laikrodį ir užsirašome laiką, kada plūdė praėjo pirmąją kryptį; bėgame prie antros krypties ir tą patį atliekame (Žiūr. 22 br.).

Pavyzdys: Plūdė 200 m nu-plaukė per 3 minutes ir 20 sek. Koks tekmės greitumas? Viso 200 sekundžių; padalinę 200 m. iš 200 sek., gauname atsakymą — 1 m sek.

Brastų suradimas ir jų tobulinimas. Brastomis vadinamos tokios upių vietos, kuriomis galima pereiti ar pervaziuoti be tilto. Jei dugnas yra vidutiniškai kietas, tai galima keltis brastomis: gurguolės iki 70 cm, pėsti iki 1 m ir raiti iki 1 m 20 cm.

Brastos sužinomos iš vietos gyventojų arba randamos iš matomų žymių. Brastų žymės: žiūrint nuo aukštesnių vietų, negilios upėje vietos išrodo šviesesnėmis, lygus vandens paviršius pereina į smulkiai banguotą. Be to, brastomis naudojasi vietos gyventojai ir todėl iš

abiejų upės pusių yra išvažinėti keliai, išminti takai ir t. t. Brastos pasitaiko platesnėse upės vietose ir ypač tiesiuose jos ruožuose su žemais krantais.

Juo kietesnis upės dugnas ir juo silpnesnė srovė, tuo brasta tinkamesnė. Smarkesnės srovės upėse smiltiniai dugnai greitai tampa duobėtais ir todėl brasta negalima ilgai naudotis. Kartais per visą upę būtų galima perbristi, bet tik vagoje siauras ir kiek gilesnis ruožas neleidžia brasta naudotis. Siauros vagos ir brastų duobės užverčiamos nestambiais akmenimis, vandens fašynomis (žabų kūliai su akmenimis), žemių maišais ir tuo brastos pataisomos.

Kad žmonės, ypač naktį, iš brastos pavandeniui neiškryptų, reikia iš žemutinės josios pusės ištempti ant įkaltų baslių virvę, prikalti kartis, arba nors storą vielą pririšti. Siauros ir netiesios brastos reikia aptverti iš abiejų pusių.

Upių perėjimas ledu. Keltis ledu per ežerus ir upes galima esant šiam ledo storumui: 3 — 10 cm. —

atskiri žmonės ir virtine 3 žingsnių atstumu tarp žmonių; 10 — 15 cm — dvejetainis gretomis, — distancijos tarp gretų 4 — 5 žingsniai; raitieji arklius perveda; vienkinčiai vežimai atskirai po vieną; 13 — 15 atsk. lengvos lauko patrankos be pirmagalių po vieną porą arklių. Daugiau 15 cm — pėstininkai, nežiūrint kokioje rikiuotėje; raitieji nuo arklių nenusėdę eilėmis; vežimai vienkinčiai ir poriniai 2-jų pastočių ilgumo distancijomis; — lauko artilerija su pirmagaliais ir vieną pora arklių po vieną.

Prieš ėjimą ar važiavimą ledas turi būti apžiūretas, iširtas ir pažymėta kėlimosi kryptis. Upėse matuojamas ledo storumas lygiai užšalusiose vietose tarp ižo lyčių.

Jeigu reikia eiti ar važiuoti per nepakankamo storumo ledą arba pereiti upę tik ką jai sustojus, reikia iš lentų nukloti takus arba grįstus, sukryžiuojant lentas. Vienas žmogus gali pereiti perkeldinėdamas dvi lentas ėjimo kryptyje.

(Galas). J. M-s.

Tiltai Lietuvoje XIII-XIV šimt.

XIII š. lietuviai jau buvo geri sapiorai. Jie ne tik statė pilis, pylimus, bet karo reikalams ir tiltus statydavo.

1262 m. prūsai, apgulę kryževius Karaliaučiuje, per Prėgliaus upę pastatė strateginį tiltą su bokštais įgulai, kurio tikslas buvo perkirsti laivų susisiekimą su Karaliaučiumi.

1291 m. žemaičiams grįžtant su grobiu iš Kuršo, patvino upės. Per vieną upę, keliantis savo padirbtu tiltu, puolė juos kryževiai. Žemaičių kariuomenei einant per tiltą, jis įlūžęs ir žemaičių dalis nuskendus.

Apskritai, tiltų tais laikais daug nestatydavo, o mažesnes upes pereidavo brastomis. S. Daukantas „Lietuvos istor.“ II t. mini keletą tiltų per Nemuną. Kęstutis, statydamas Naujojo Kauno pilį Nemuno saloje ties Nevėžio žiotimis apsaugoti darbininkus nuo kryževių puolimų, pastatė per Nemuną du tiltus ir juos stipriai aptvėrė. Vėliau Vytautas, su kryževiais apsupęs Vilnių, statė per Nerį tiltą, kad iš aukštupio atkirstų upę susisiekimą su pilimi.

Kryžiuočiai, žygiuodami į Lietuvą, dažnai būdavo priversti statyti tiltus. 1313 m. statydami Skirsnemūnės pilį, dirbo per Nemuną valčių tiltą. 1377 m. didelė kryževių kariuomenė, žygiuodama į Žemaičius, Šešupę perėjusi keturiais tiltais, o per Nemuną kėlėsi valtimis, kurių buvę sutraukta net 610.

Įdomu, kad istorijos minimi lietuvių statyti tiltai dažniausiai yra strateginio pobūdžio, skirti perkirsti prieš laivų susisiekimą upėmis, o kryževių statyti tiltai tik susisiekimui, pereiti per upes. Iš to galima spręsti, kad lietuvių kariuomenė upes visada brastomis pereidavo. Kryževiai, matyt, arba brastų nežino-

davo, arba turėdavo tiek sunkią gurguolę, kad be tilto upės nepereidavo. Tik 1383 m., laužiantis kryževiams į Vilnių, minima, kad smarkiausia kova ėjusi ant Žaliojo tilto. Vadinas, Žaliojo Vilniaus tiltas yra žinomas jau XIV š.

Sidera.

Tuomet ir dabar.

Aš atmenu rytą. Kraujuota aušrelė
Sumirgo krašte tolimųjų skliautų,
Kad priešas tėvynės pastojo mums kelią —
Aš gyniaus su kuopa narsuolių draugų.
Sudundo granatos, suūžė šrapnelės —
Mirtis kėlė puotą griausmų ūžesy...
Nami prieš paveikslą Šventosios Mergelės
Parpuolus meldei tu: — Išgelbėk man jį!
Kada aš po smūgio būste ligoninės,
Pavojui pradingus pravėriau akis,
Mačiau tave verkiant gale patalinės:
Kas mudviejų džiaugsmą dabar apsakys?
Kaip pasakų deivė — meili, rūpestinga,
Nutildei žaizdas ir užbūrei sapnus.
Netrukus pasveikau ir skausmas pradingo.
Sudie! aš vėl trauksiu į žygius naujus...
Išvijome priešą — mums laisvė sušvito.
Kiekvienas nuėjome savo keliu.
Kaip daug pergyventa, kaip daugel matyta...
Štai vėl toj pačioj ligoninėj guliu.
Čia nykios ir šaltos nublukusios sienos,
Joms panašios širdys, jausmai ir veidai...
Kaip žvakė jau gęsta gyvenimo dienos:
Ir tu pradingai, kaip pradingsta sapnai.

S. Puzinas.

Naujų draugų sulaukus

(Žodis tarnaujantiems kareiviams).

Į jūsų šeimą atėjo nauji vyrai, jūsų padėjėjai ir talkininkai. Senieji kareiviai, jūsų pareiga, kad jie jaustųsi čia, kareivinėse, savais, pažįstamais, dalininkais jūsų gyvenimo ir tarnybos. Nedaug reikia atlikti, kad šito atsiektumėm. Būkite jų vadovais, patarėjais, vyresniais gerais broliais. Tėvynė visiems mums motina, o mes jos vaikai.

Pirmomis naujokų atėjimo dienomis nežiūrėkite į juos, kaip į

Naujokai gauna naują apdarą.

žemesnės rūšies kūrinius, bet kaip į žmones, nepažįstančius kariško gyvenimo ir tvarkos. Iš atėjusių išsirkinkite sau po vieną ir užsidėkite mokytojo pareigą. Nuolat, kiek tarnyba leidžia, su juo susitikite, pamokykite, paaiškinkite. Jei kas nori skriausti — skriaudėją sudrauskit. Niekada iš naujoko nesityčiokite: nei iš jo nemokėjimo, nei kalbos, nei iš jo išvaizdos ar veido. Mokymo aikštėse per pertraukas

nesididžiukite prie jų prieiti, pasiteiraukit, kaip sekasi pratimas, klausiami — paaiškinkit. Nesijauskite patys, lyg dievai virš debesų, bet leiskite jiems suprasti, kad ir jūs esat buvę naujokais, o štai dabar, pel pastangas ir sąžiningą darbą, visa pramokote. Už savo patarimus neturite reikalauti ko, nors iš naujokų. Ką jie turi savo dėžutėse ar piniginėse, neturi jus vilioti. Senam kareiviui netinka dalies krautuvėlį, apkrauti stalą alaus bonkomis, pirktomis naujoko pinigais. Gali išgerti vieną ar antrą bonką, bet nedaugiau. Leisk suprasti, kad kariuomenėje negerinama svaiginamų gėrimų, ir jokio atpildo už patarimus neimi, kad tai yra kiekvieno gero kario pareiga.

Taip pat negąsdink naujokų įvairiais būsimais tarnybos sunkumais, o verčiau paaiškink, kad viskas toliau lengvėja, kad visiems pradžia atrodo sunki. Nesiūlyk naujokams nieko iš tavęs pirkti, kas jiems gal visai nereikalinga. Nerenk įvairių „loterijų“ kelnėms, batams ar mundurui parduoti. Nesiškolink iš jų pinigų, ypač jei dar esi pareigūnas (instruktorius, skyrininkas, būrininkas). Taip pat nesikoliok ir nepravardžiuok „lozorium, simulantu, mamos vaiku“ ir panašiai.

Jei esi kareivis - viršininkas, bausk gerai apgalvojęs, nepasikarščiavęs, jeigu tikrai yra nusikaltęs. Bendrai, pirmomis savaitėmis ir

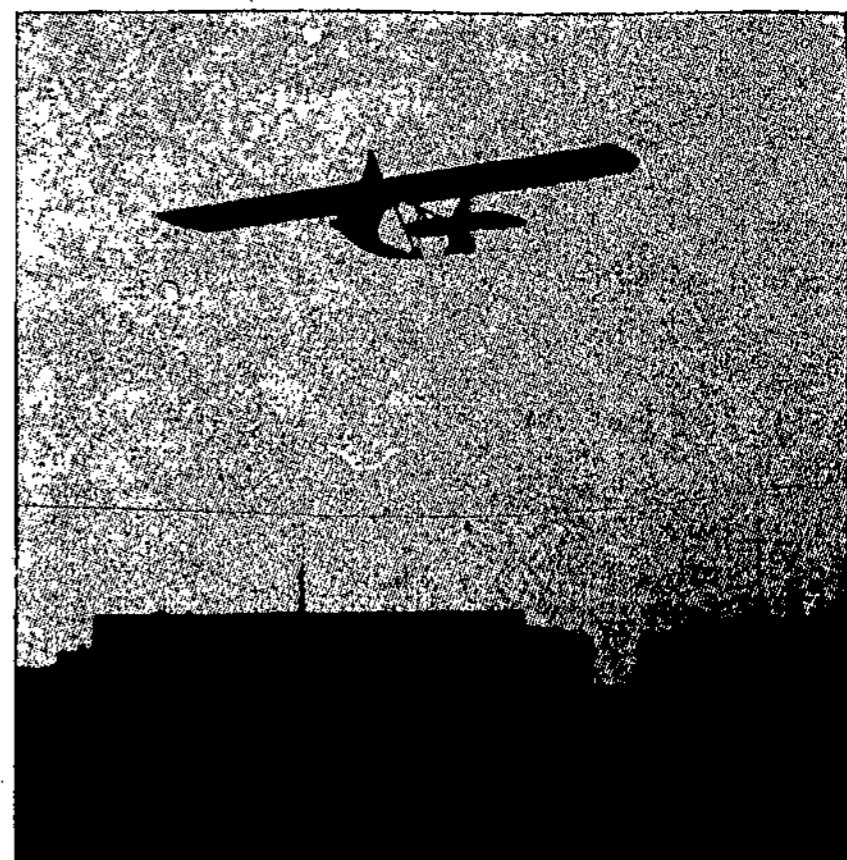
net mėnesiais neprasminga bausti, ypač už neatlikimą kurio veiksmo mokymo metu. Galima bausti tik tada, kai jau moka, tačiau tyčia ko nors neatlieka. Niekad neužsi-pulk vieno ir neturėk jo nuolat „ant dantų“. Visi turi būti lygūs, su visais vienodai būk teisingas ir mandagus. Negąsdink aukštesniais viršininkais ir būk visur ir visuomet pavyzdžiu. Atminkite visi patar-lę: „kas tau nemalonu, ir kitam nedaryk“, o taip pat ir vid. tarn. st., kad karys turi žodžiu, darbu ir net gyvybe padėti draugams.

Kav. ltn. Tumas.

Sklandytuvo skraidymai.

Čia trumpai noriu atpašakoti ką mačiau ir patyriau sekmadienį, balandžio mėn. 24 d. aerodrome.

Sužinojęs, kad bus skraidymai su sklandytuvu, griebiau foto aparatą ir nudūmiau prie angarų.

Skrenda p. Gustaitienė.

Foto Jurg. Steikūno.

Sklandytuvus gražus, vienasparnis mokomasis aparatas. Jo konstruktoriai, kaip anksčiau buvo rašyta „Liet. Aid.“, yra kap. Milevičius ir leit. Skurauskas. Aišku, šių žmonių darbas nenuėjo per nieką. Jų pėdomis pasekė T. T. Jėzuit. gimn. ir aukšt. technikos mokykla, kurie gal irgi po savaitės ar po mėnesio skraidys.

Skraidymų pažiūrėti susirinko gausingas būrelis žmonių. Jų tarpe buvo galima pastebėti pačių aviacijos karininkų su žmonomis, mokinių, kareivių ir kt.

Į sklandytuvą įsėdo kap. Milevičius. Pasigirdo komanda: „įtempt, bėgte ir paleist!“ Sklandytuvas su lengvučiu šnarėjimu pakilo į orą, paskrido kiek tiesiosios kryptimi ir su žiūrovų pasitenkinimo atodūsiais nutūpė. Gavo kristi kele-tas karininkų ir keli civiliai. Ypač ir kliškas buvo j. leit. Heidrikio skridimas. Iš civilių žmonių tarpo skrido ponis Gustaitienė, ką labai gražiai atliko. Kiek nelaimingesnis buvo p-lės Steponaitytės skridimas, kada netekęs greičio ir neišlygintas sklandytuvas palietė žemę.

Jurg. Stabilizatorius.

Po dienos darbų...

Šnipas karo lauke

Viršila aiškino uždavinį:

— Pasistenkite apeiti aplink tą miškelį, ištirti kas jame yra ir tuomet nužygiuoti į malūną. Jei ten yra priešininkas, tai jį išmušti. Išmušus priešą ir išžvalgius miškelį, duoti ženklą rakieta.

Buvo pavakaris. Saulė leidosi. Paraudonavęs dangaus skliautas dar buvo matyti už kažin kokios aukštumos tolumoje. Paskutinėmis dienomis kovos buvo labai karštos. Lietuvių dalims teko ne tik sulaikyti gausų priešininko skverbimąsi pirmyn, bet dar tarpais ir priešpuoliman pereiti. Visų ūpas buvo geras. Visi norėjo tik greičiau priešą išmušti. Dėl karštų kautynių kai kuriems 7 kuopos būriams pritrūko skyrininkų bei būrininkų. Juos pavaduoti teko kai kuriems gabesniems eiliniams kariams.

Todėl ir vienai lengvojo kulkosvaidžio grandžiai vadovavo vikresnis ir sumanesnis už kitus eilinis Plunksna. Ta pareiga jis didžiavosi. Mintyse pynė planus, kaip reiktų atlikti drąsų ir didvyrišką žvalgybą.

Aštuntą valandą jis turėjo išeiti. Iki žygio liko penketas minučių. Permetė akimis Plunksna septynius savo draugus. Visi buvo geri jo draugai — naujokai, neseniai atsiųsti į frontą. Visi jie buvo kilę iš vieno sodžiaus.

Barkva, stipriausias iš jų, užsisegė savo frenčių. Kryptelėjo plačiais pečiais ir pakėlė lengvąjį kulkosvaidį.

— Einam jau, — kreipėsi jis į Plunksną. — Gana laukti. Taip noriu lenkus sutikti. — Paskui jis nusijuokė.

Visi žinojo, jog Barkva turėjo ypatingą pyktį prieš lenkus. Per paskutines kautynes vienas prieš kareivis smeigė Barkvą durtuvu į krūtinę. Laimingas buvo smūgis. Jis nesužeidė lietuvio, bet kažin kaip nuslydo į šoną ir įlindo į frenčio kišenių. Kaip tik ten, kur buvo sudėti Barkvai rašyti laišškai iš kaimo nuo jo Verutės. Prancūziškas durtuvas taip suplėšė tuos laiškus, kad iš jų bepaliko tik skiautai. O kartu su jais ir jos fotografija. Ach, kaip tada keikė Barkva lenkus!

— Einam, — pasakė Plunksna. — Visi jie pakilo ir išžengė į griovį. Pusiau keliais, pusiau gulėdami šliaužė pirmyn į miškelį.

Pirmas šliaužė Plunksna.

Paskui jį Barkva su kulkosvaidžiu, o už jo kiti vyrai.

Jie buvo naujokai ir pirmą kartą ėjo į panašų žygį. Pirmą kartą su tiek mažu skaičiumi tolinosi nuo kuopos ir ėjo ten, kur galėjo būti daug gausingesnis priešas.

Tik Plunksnai ir Barkvai tos mintys nelindo galvon. Abu vyrukai buvo apsiskaitę ir supratę drąsaus ir sumanaus kario vertę tėvynei.

Jau ir miškelis. Jis buvo platokas ir gana tankus.

Beveik jie jau buvo bebaigia jį eiti, kai Plunksna sustabdė savo vyrus.

— Aš eisiu pirmyn vienas, o jūs čia palikite.

Nušliaužęs galiuką ir su žiūronu apžiūrėjęs apylinkę, jis grįžo atgal.

Jo septyni vyrai buvo apspitę kažin kokį civilį vyrą. Šis su žibančiom akim žiūrėjo į kareivius ir linksmu balsu kalbėjo:

— Pagaliau, brangūs tautiečiai, jūs atvykote mus išvaduoti iš lenkų okupacijos. Tik greičiau nustumkite tuos „prošepanus“ į Varšuvą ir atstatykit savo sienas su Gardinu ir Suvalkais. O kaip, vyručiai, eina kautynės?

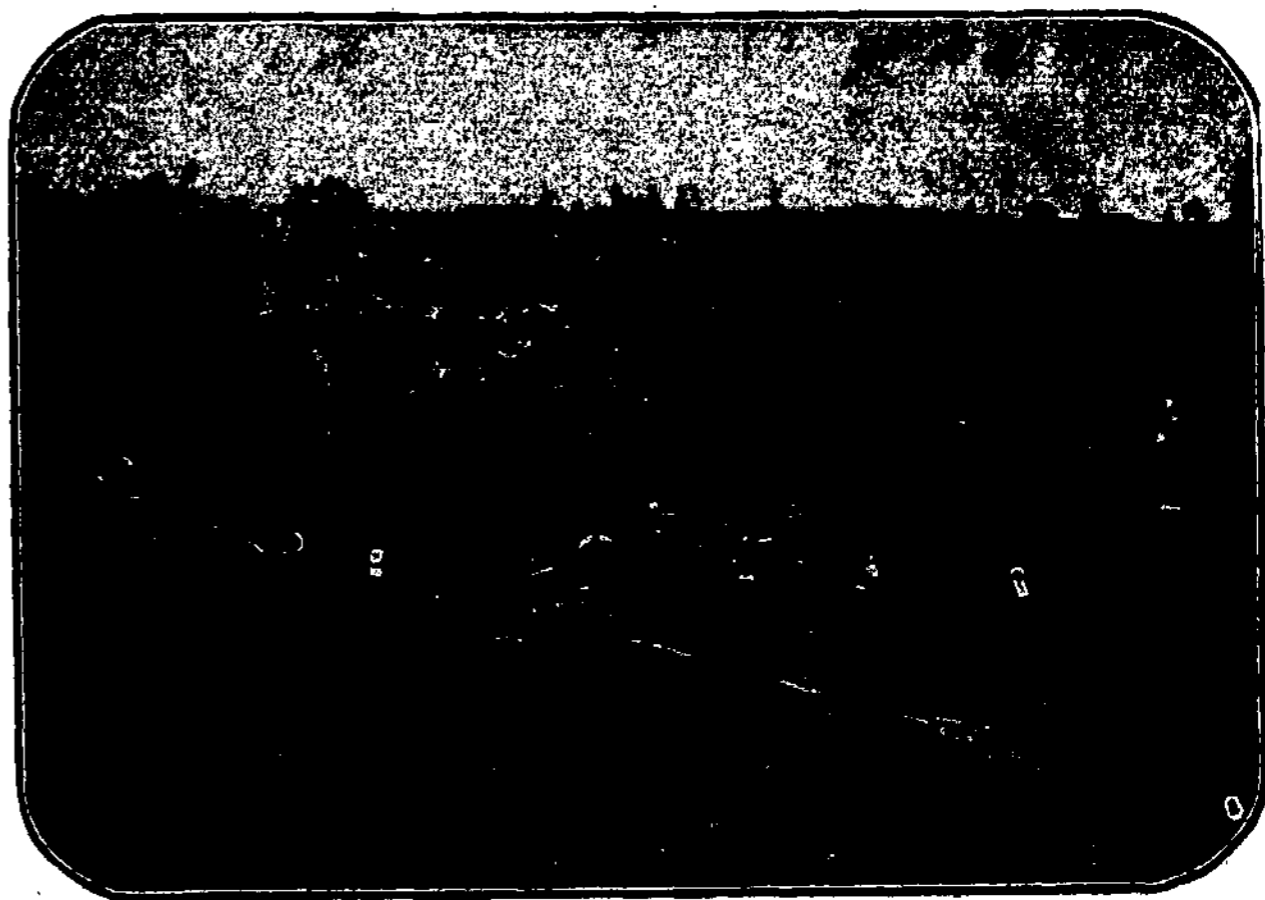
— Gerai, — atsakė mažiukas rudaplaukis Pupkis.

— Didvyriai jūs esate, — kalbėjo toliau civilis.

— Tokią kariuomenę sugebat pliekti ir pliekti atgal. Iš tikrųjų!.. O juk ji, ta lenkų armija, yra vien didžiausių Europoj kariuomenių. Tik štai saujelė lietuvių trach... tararach!.. Ir supylė vieną kartą, antrą kartą. Puikiai mušatės.

— O iš kur tamsta apie tai žinai? — paklausė Barkva, žiūrėdamas vyrui, į akis. Aa?

— Kur nežinosi? Žmonės aplink visi džiaugiasi. Koks buvo vargas lenkų valdžioj. O dabar jau

Apkasuose (1920 m.).

vėl bus savo valdžia. O kaip puikiai šaudė jūsų artilerija. Ištisos lenkų gurguolės buvo sudaužytos. Bet jūsų kulkosvaidininkai dar puikesni. Tokia puikia ugnimi užvakar pliekė į lenkų grandines. Ui! Kiek gi ten šaudė jūsų kulkosvaidžių? Daug, tur būt? — Jis klausė pakreipęs galvą.

— Mūsų kuopoj... — pradėjo Pupkis, bet jį nutraukė Plunksnos griežtas balsas.

— Tamsta turi pasą? — Jis pajudino savo šautuvą ir permetė nuo kojų iki galvos civilį vyrą.

— Aš? — atsakė šis drąsiai. — Turiu, štai!.. — Jis siekė į kišenių, kai tuo tarpu Plunksna vėl prabilo:

— Nė vieno judesio! — Nejudėk! — kalbėjo toliau. — Vyrai, atsitraukit truputį toliau, — paliepė kitiems, o pats Plunksna žengė prie civilio ir baksstelėjo šautuvo vamzdžiu į to žmogaus kišenių. — Ar čia tamstos pasas? Kokios sistemos tas pasas — Mauzeris ar kitoks? Aa?..

Vyras nublanko, nors stengėsi tai paslėpti.

— Ko tamsta nori? — paklausė jis, lyg užsigavęs. — Ar lenkas aš, ar ką, kad čia su šautuvu prieš mane stovit. Juk, rodos, tikras lietuvis esu.

— Žinom mes jus, žinom!

— Iškratykite šį asmenį! Barkva atliko įsakymą.

Iš kišenius buvo ištraukta mažutė knygelė su kažin kokiais brėžiniais, mažutė popierinė juostelė su žymėta centimetrais, viena graži kiaušininė granatėlė ir šešiašūvis baltas „Sauverzonas“.

Plunksna pažiūrėjo į knygutę. Tuo pasinaudojęs pagautasis metėsi į šalį ir šoko bėgti.

— Stok! Šausiu! — suriko Barkva ir įleido šovinį į vamzdį.

Šnipas neklausė. Pasilenkęs, kiek tik kojos gali, lėkė į karklynus.

Vienas, antras šūvis ir šnipas nugriuvo žemyn. Jį peršovė per nugarą. Kraujas smarkiai mušė iš žaizdos. Žiobčiodamas jis dar dirkstelėjo su piktumu į Plunksną ir kažin ką sumurmėjęs užmerkė akis.

Tuo pačiu metu garsus „hurra!“ privertė lietuvius atsigrįžti malūno link. Iš ten pasipylė šūviai.

Tiršta lenkų grandinė, perbėgdama, stengėsi sunaikinti šį žvalgų būrelį. Barkva tik patrynė rankas. Tuoju prašneko lengvasis kulkosvaidis ir keletą lenkų nuvertė žemėn.

— Vyručiai, taupykite šovinius. Šaudykite tik į tikslus taikinius. Be to, nenusiminkit. Tuoju atvyks pagalba.

Plunksna paleido dvi sutartos spalvos rakietas.

Lenkai buvo matyti kairėje ir stengėsi išibrauti miškelin. Suprasdamas tą planą, Plunksna įsakė permesti ugnį į kitą sparną.

Lenkai sumišo. Sugulę į griovį, jie šaudė ir nebandė slinkti pirmyn. Keletas nukautų voliojosi.

— Kur Pupkis? — paklausė Plunksna. Jo jau seniai nebėra.

Vyrai tik pečiais truktelėjo. Jie nematė, kur tas rudaplaukis galėjo dingti.

Už kelių minučių atvyko kuopa. Jos taikli ugnis visiškai išblaškė lenkus.

Pasirodo, kad kautynių metu Pupkis bandė pabėgti iš kovos lauko. Tačiau pasiaukelėję jį užpuolė keli lenkai, kurie norėjo užėti žvalgų būreliui į užpakalį. Kova buvo menka. Nežiūrint to, kad Pupkis ir numetė ginklą, tačiau jis buvo nukautas.

Tik vėliau paaiškėjo, kad buvo sumanyta žvalgų būrelį įvilioti į sąstus. Šnipas turėjo tikslą ne tik iš kareivių šį tą iškvosti, bet dar jiems primeluoti ir įvilioti į malūną, kur su kulkosvaidžiu jau laukė lenkai.

S. K. Arvydas.

Feljetonas.

Netikėjime ir draugams

Geriausiu žmogumi aš laikau mūsų apskrities gydytoją. Tai geras, teisingas ir nusimanęs savo profesijoje žmogus. Ką jis mato, tą jis ir sako, jam nepameluosi ir nieko nelaimėsi verkdamas. Su cukrine, gal būt, galima ką laimėti, bet blogiausia, kad jis negeria. Aš jį pirma keikiau, bet dabar nežinau, kaip jam atsidėkoti. Bet to šunsnukio, melagio Juozo Rungo neapkenčiu. Ir kaip ant jo nepyksiū, jei jis man melavo, kad kariuomenėje labai sunku tarnauti. Jis į kariuomenę išėjo susitraukęs, silpnas, nepaskaitė nė raidės, o grįžo sveikas, žvalus, išsilavinęs, žodžiu, negalima pažinti. Todėl jis man ir pavydėjo tos laimės, jis norėjo, kad aš nueičiau šunims šėko piauči, o

jam liktų mano mylimoji Agnieška. Gavau šaukimą stoti naujokų ėmimo komisijon. Pamaniau, reikia pasiklausti pas atsarginius, kaip kariuomenėje yra. Mano tėvas sako, kad rusų kariuomenėje buvo labai sunku tarnauti. Bet aš turiu eiti pas kareivius, kurie tarnavo lietuvių kariuomenėje. Ėjau pasikalbėti pas atsarginį Petrą Rungą. Mudu su juo abu karves ganėme, paskui abu pas mergas ėjova, todėl jis man viską smulkiai papasakos. Jis dar tik metai, kai grįžo iš kariuomenės, todėl jis apie kariuomenę viską gerai žino. Nueinu pas jį ir klaisiu: kaip atrodo kariuomenėje tarnauti, ar sunkus šautuvas, ar dažnai gauni su šautuvu stovėti.

— Sunku, brolau, — sako jis, — būsi pusę nemigęs, per visą dieną, kaip šuo, lakstysi, nemokėsi, kaip koją statyti, nespėsi su šautuvu stovėti, neišeisi į miestą. Žodžiu, tikras sunkių darbų kalėjimas, iš kurio retas sveikas grįžta.

Išklausęs tokių pasakojimų nusigandau ir galvojau kas daryti. Buvau sudaręs projektą, bet vėliau vyriškai pagalvojęs nusprendžiau, kad žudytis neverta. Esu jaunas, dar noriu gyventi, gaila kitiems palikti mylimą Agniešką. Jau jei ir žūsiu, juk ne aš vienas. Be to, gal netiksiu, gal pavyks ištraukti laimingą burtą. Sugalvojęs sudariau įvairiausių ligų sąrašą ir jį atmintinai išmokau, kad per komisiją galėčiau gydytojui papasakoti. Skirtą dieną nuvykau į apskrities miestą komisiją, dar išgėriau keletą pusbonkių „ant drąsos“ ir einu komisijon, bet čia mane sulaikė tas velnias policininkas ir nuvedė daboklėn išsimiegoti. Kitą dieną išsimiegojęs nuėjau komisijon. Pilnas namas jaunų vyrų. Peržiūrėti vyrai išeina visi linksmi, tur būt, jie netiko. Paskui sužinojau, kad jie džiaugėsi, jog juos paėmė į kariuomenę. — Na, jūs dar verksit, — pamaniau. Pagaliau prieina mano eilė. Einu ir sakau komisijos gydytojui: — Ponuti, aš negalėsiu kariuomenėje tarnauti.

— Na, kodėl?

— Sakau, širdies pasaitai atlepo. Dabar ir kabo, lyg ant virvės, visa mano širdis ir visai negaliu bėgti.

— Man sakė, kad tu naktimis gana gerai bėgi, — sako gydytojas.

Tur būt, jam kas nors sakė, kad aš naktimis toli bėgdavau pas Agniešką. Meluoti negalima, dar gali nubausti, pamaniau.

— Taip ponuti, kaip pas Liaukymų Agniešką piemens užpiūdė šunimis, tai bėgau net 5 kilometrus.

— Pas mus taip toli nereikės bėgti, o širdies pasaitai pasitaisys, kaip kariuomenėje pavalgysi kareiviškos duonos.

Paskui apžiūrėjo nuo galvos iki kojų, apčiupinėjo, dar paklausė, pridėjęs prie krūtinės medinę triubelę. Pasakė, kad sveikas ir eik sau. Netrukus buvau kariuomenėje. Čia mane vargino tie prakeikti gimnastikos įrankiai, bet kada gavau kelis kartus padžiovinti šautuvą, įveikiau aš juos. Dabar aš vyras ir nieko nebijau, o kai atsitarnausiu, — tai ant pečių vis vien turėsiu 2 juosteles. Jau dabar Agnieška rašė laiške, kad ji myli mane tik vieną. Tai, matote, vyrai, niekam negalima tikėti — nė savo geriausiam draugui. Tik tada galima tikėti, kai jau pamatei, paragavai ir dar su pirštu bakstelėjai. Jeigu aš būčiau klausęs savo draugo, tai seniai būčiau pas Abraomą žvakes deginęs ir Agnieška būtų buvusi ne mano. A. Naginė.

Kariškoji spauda mūsų mokyklose.

I sausoką mokyklos gyvenimo tempą kariškoji mūsų literatūra įneša daug rimto kultūrinio judesio. Būdama gausus kariškų žinių šaltinis, rimta, įdomi ir viliojanti pastudijuoti — moksleivijai ji yra be galo įtakinga. Dabartinė jos būklė gera — mokyklos literatūroje ji užima vieną rimčiausių vietų, auklėjamoji reikšmė be galo didelė ir visų pedagogų puikiau- siai vertinama.

Mūsų mokyklų karišką literatūrą galime skirti į du skyrius: originali literatūra ir verstinė. Plačiau iš- sirsime apie pirmąją. —

Pirmiausia tenka susidurti su klausimu, kaip ka- riškoji spauda — literatūra yra mūsų moksleivijos sutinkama, kaip žiūrima į ją?

Reikalingą atsakymą randame peržvelgę į kariš- kosios spaudos suskirstymą. Štai jis. — Istoriski raš- tai, Nepriklausomybės kovų literatūra, šaulių literatū- ra ir kariškieji laikraščiai bei žurnalai.

Istoriski raštai suteikia jaunuoliui stiprių mora- linių jėgų. Šie raštai — moksleivio dvasiai rimčiaus- ias penas. Gražiu senovės romantiškumu bei vaizdų galingumu perpinti, smalsų moksleivį neveltui suvi- lioja. Imsime, pav., visų numylėtus veikalus „Dai- navos šalies padavimai“, „Šarūnas“, „Algimantas“ ir kt. panašius. Kokia jų mokomoji galia? Koks įtakin- gumas? — Begalinis. Veikalų turinys toks hipnoti- zuojantis, toks jaudinąs vaizduotę... Ir visi šios rū- šies raštai turi tokią didelę veikiamąją galią. Visi jie yra brangus mūsų senovės veidrodis. Moksleivijai skaityti — būtinas dalykas, kadangi jų turinys — se- novės gyvenimas, krašto būklė, o taip pat ir kariška- sis gyvenimas — karo žygiai, valdovų darbai — yra labai geras šaltinis pažinti giliąją senovę, sentėvių papročius, kariškąją darbuotę. Todėl, iš gausių šalti- nių praeities tyrimas sudaro moksleivio sąmonėje tiksliausią jos vaizdą, ko jokie pasakojimai bei pliki istorijos faktai neduoda.

Nepriklausomybės kovų literatūra taip pat galin- gas kariškosios spaudos veiksnys, kadangi tie šventi žygiai yra labai įtakingas moksleivijai praeities do- kumentas. Ši literatūra viena teturi tą stiprią veiki- mo jėgą į moksleivio sąmonę, tik ji geriausiai atitin- ka lietuvių jaunuolio psichologiją. Ji yra ir todėl svarbi, kad pergyvena aktualiausius mūsų tautos mo- mentus (Vilniaus reikalas, ginčas su lenkais ir kt.). — Moksleivis šią literatūrą gana rimtai studijuoja: ap- rašomi žygiai jų pašnekesiuose vispusiškai išgvilde- nami ir pereina per kritikos rėtį, palikdami sąmonėje aiškų einamųjų tautos reikalų vaizdą.

Nemažos reikšmės moksleivijai turi ir kariškoji šaulių literatūra. Ji nors dar ir negausi, tačiau jau- nuomenės labai mėgiama (atmename, kiek pasisekimo turėjo „Žvalgo užrašai“ bei „Vasario 16“ ir kt.) Būda- ma taip pat kariškų siekimų, paliesdama svarbiausius kariškus reikalus ir suteikdama gražių literatūriškų

vaizdų, yra be galo geras indėlis į kariškąją mokyklų spaudą.

Dar — kariškoji periodinė spauda. Moksleivijai čia tėra tik du: „Karys“ ir „Trimitas“.

„Karys“ — kariškų idėjų atžvilgiu rimčiausias laikraštis. Ir karių tarpe, ir visuomenėj, ir mokykloje jis yra labai populiarus. Būdamas turiniu rimtas, pri- einamas visokio plauko žmonėms, skleidžiamomis kil- niomis kariškomis idėjomis, įgyja vis daugiau ir dau- giau palankumo. Visa tauta atjaučia aktualų tautos gyvenimą ir kartu su šiuo laikraščiu dalijasi bendro- mis mintimis. Tai vienintelis žurnalas atitinkąs vi- suomenės ūpą.

„Trimitas“ — šaulių organas, rašas taip pat pla- čiai kariškais ir visuomeniškais reikalais. Populia- rus visoje Lietuvoje, stipriai įsigyvenęs į mūsų liaudį. Mokyklos skaitykloje — vienas iš labiausiai mėgiamų žurnalų. Patiekdamas daug aktualių kariškų temų, gvildendamas socialinius tautos reikalus ir dėdamas daug beletristikos bei jumoro — mokyklos jaunimą taip pat užkariavo.

Abu šie laikraščiai mokykloje atlieka svarbią mi- siją: giliai įsiskverbdami į moksleivio sielą, atrasdami jautriausią jos stygele, kariškąsias idėjas be galo sėk- mingai ugdo.

Toliau — verstinė karo literatūra. Iš šios rūšies veikalų minėtini yra: „Grunvaldas“, „Ponas Tadas“, „Lietuvos giriose“, „Pilkosios dulkės“, „Karalių mo- tina“, „Kunigas“ ir kiti, kurių gana gausiai mūsų literatūroje randama. Šie veikalai taip pat mums be galo brangūs, kadangi iš jų sprendžiame svetimųjų pažiūras į mūsų tautą bei vertinimą senosios Lietuvos gyvenimo. Ir, kas pažymėtina, viską čia randame pa- lankų, artimą lietuvių širdžiai — visur lengvu nuošir- dumu apipinti istorijos faktai. Iš veikalų mes mato- me, kokia didelė svetimųjų meilė Lietuvai, jos karžy- giams bei kalbai. Visur jaučiama vien lietuvių vei- kėjų — didvyrių branginamas. Ir šie veikalai moks- leivijos yra labai rimtai skaitomi, visose mokyklose su pamėgimu šios rūšies knygų tomiai „virškinami“.

Peržvelgę kariškosios spaudos būklę mokykloje, eisime prie jos uždavinių. Kokie kariškosios literatū- ros tikslai bei siekimai mokykloje, ko trokšta kiekvie- na knygelė, rašanti kariškais reikalais?

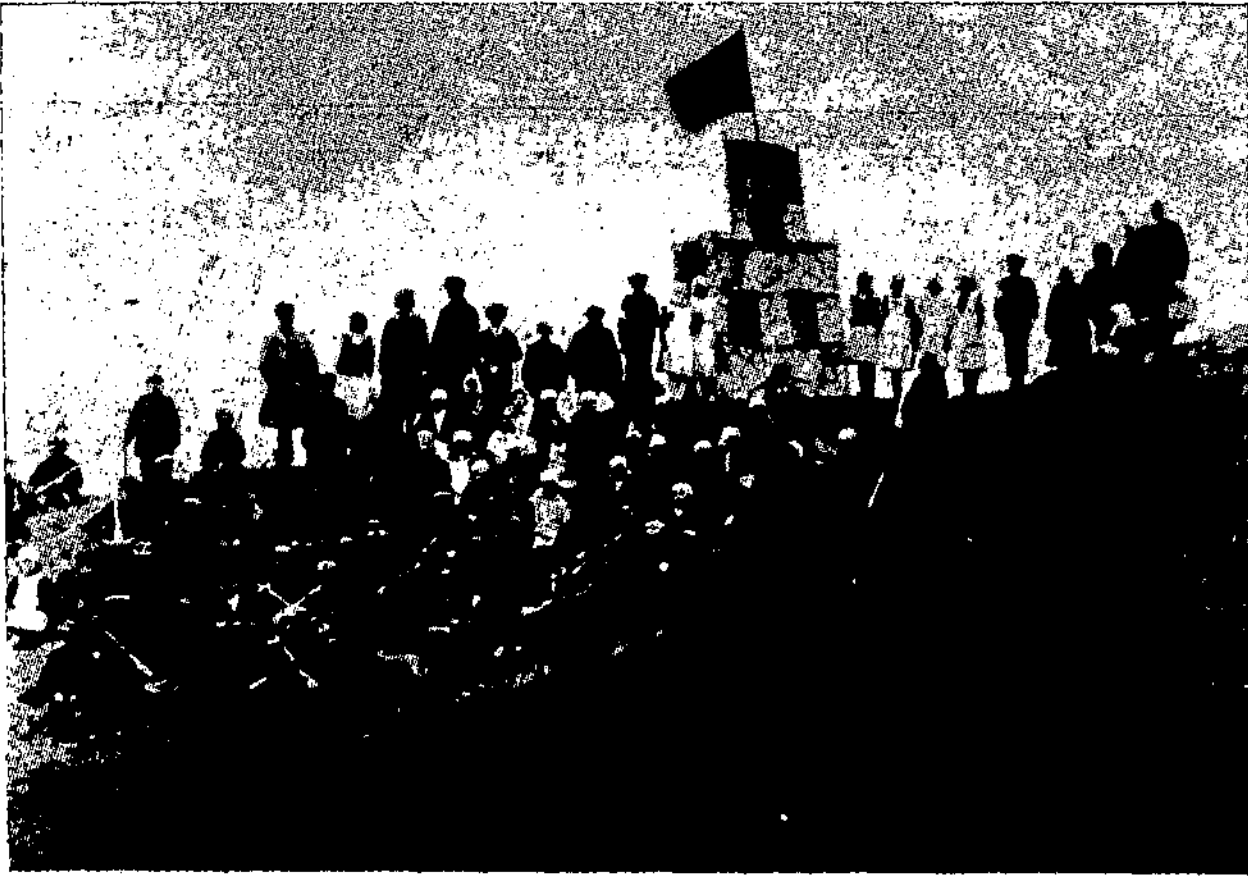
Atsakymas gana rimtas ir platus. Šiuo reikalu gana daug galima parašyti. Tačiau, vis dėlto, viską ga- lime sutraukti į bendrą, kad ir platoką, sąvoką, į kurią įeina kariškosios spaudos uždavinys mokykloje. Štai. —

Kariškoji spauda eina lygiagrečiai su karišku pa- siruošimu — karišku auklėjimu. Šie du veiksniai — dviguba jėga mokyklai kariškai ruoštis. Vienas su kitu tarpiai bendradarbiaudami, vienas antrą papil- do, išdildo kilusius jaunuoly neaiškumus. Kariškoji spauda auklėja moksleivį kariškos dvasios, palaiko ja- me tikrąją, karštą tėvynės meilę, kariškąją nuotaiką ir padeda kariškomis pamokoms sėkmingiau atlikti kariš-

ko auklėjimo darbą. Skleisdama brangias Vilniaus idėjas, suvienodina moksleivijos karišką nusistatymą. Šiuo atžvilgiu kariškosios spaudos siekimai yra kilnūs ir visai mūsų tautai be galo brangūs.

Matome, kad kariškoji literatūra mokykloje atlieka rimtą uždavinį. Tad ją remti, studijuoti yra šventa kiekvieno jaunuolio pareiga. Čia dar svarbu ir pedagogams bibliotekų kariškąjį skyrių padidinti. Vis dėlto, reikia pabrėžti, kad šis darbas gana rimtai sutvarkytas ir iš mūsų skaitančių jaunuolių galime laukti tikrai gerų visuomenės ir tėvynės darbininkų.

B. Vosylius.

Gedimino pilis per Medingėnų prad. mok. manevrus.
A. Butkevičiaus foto.

Medingėnai. (Telšių apskr.). Balandžio mėn. 22 d. tarp Medingėnų I-mo ir antro komplekto mokinių buvo manevrai. Juos vadovavo ats. leit. Pr. Surblys, šaulys p. Č. Butkevičius ir mokytojos p. A. Eidimaitė ir p. Z. Juškevičiūtė. Vieta buvo labai patogi Gedikėnų kaime. Ant kalno stovėjo mokinių pastatyta Gedimino pilis, kuri manevrų metu buvo paimita ir plevesuojant tautiškai vėliavai su visais mokytojais nusifotografuota. Po manevrų buvo mokytojų surengta kava su užkandžiais. Vaikai dalyvavo su savo dirbtais šautuvais ir kulksvaidžiais.

Manevrų pabaigoj buvo pasakyta vaikams kalba, kurioje nupasakota dabartinė Vilniaus būklė. Šita kalba vaikuose sukėlė didelį norą atvaduoti Vilnių. Baigus kalbą, buvo sugiedotas Tautos himnas ir už brolius vilniečius sušukta tris kartus valio.

Manevrai pasisekė labai gerai, nes, matyt, mokytojos auklėja vaikus tautiškoj ir kariškoj dvasioj.

Dalyvavęs.

Kėdainiai. Gavę iš Švietimo Ministerijos leidimą, V, VI ir VII klasės balandžio 22 d., kariško parengimo instruktoriaus leit. Staranevičiaus vadovaujami, nuvykome į Kauną susipažinti su kariuomenė. Iš stoties pirmučiausia nubrožėme į pionierių batalioną. Čia susipažinom su įvairiais sprogdinančiais ir viską naikinančiais įrankiais, tiltų ir apkasų modeliais. Toliau aplankėm ryšių batalioną. Iš čia ėjom į karo mokyklą. Karo mokykla mums labai patiko. Ypač aktų salė. Toliau nuėjom į šarvuotųjų rinktinės štabą. Išvežė tanką. Pademonstravo jo veikimą. Papietavę ir pailsėję traukėme į aviaciją. Aplankėme tautos šventovę — karo muziejų ir vakare grįžome namo.

Malėtų skautų padangėj. Balandžio 10 d. I „Vilniaus“ dr. vė suorganizavo skautų korespondentų būrelį, kuriam vadovauja paskilt. St. Pelakauskas.

Jau suorganizuota miesto skautų dr. vė.

Dedamos pastangos suorganizuoti ats. miesto skaučių skiltis. Norinčių prisirašyti yra.

Vilkiukų — paukštyčių organizavimui pr. mokykloj trukdo *Kairionio Kelmas.*

Raseiniai. Prašėm ginklų ir kitų priemonių kariško paruošimo pamokoms. Neseniai gavom anglišką ir vokišką šautuvą. *St. Vilbenas.*

Žygis į Upytę. Balandžio mėn. 28 d. ramygaliečiai trijų klasių (IV, V ir VI) mokiniai — vyrai su kariško parengimo mokytoju atlikome 34 km. žygį į Upytę ir atgal. Pirmą išvažiavo dviratininkai — žvalgai, paskui juos pirmas būrys, ginkluotas 3-mis šautuvais, paskiausia visa kuopa. Eriškiuose apie 10 km. nuo Ramygalos išsėjomės 15 min. Po ilgos kelionės pasiekėme Upytėj Čičinsko kalną. Mažesnieji, kad ir pavargę, tačiau nepasirodė. Kur čia, juk kariai. Poilsio 2 val. Vaikščiujome po kalną ir apžiūrėjome buvusio kryžiaus liekanas. Kai kam teko iššauti į taikinį. Kadangi šovinių nedaug tebuvo, todėl to malonumo patirti nedaug kas tegavo. Daugelis nuėjo miestelio apžiūrėti. Vietos klebonas papasakojo Čičinsko istoriją ir keletą padavimų. Pavakariais grįžome namo.

A. Krivis.

Pirmoji sanitarinė laida. Zarasuose šią žiemą buvo įsteigti sanitarijos kursai, kuriuos lankė visi skautai ir keli mokiniai. Pagaliau jie pasibaigė ir šių metų balandžio mėn. 24 d. buvo egzaminai. Didokas skautų - čių būrelis išlaikė egzaminus ir gavo sanitaro specialybę. *Skilt.*

Telšiai. Balandžio 20 d. į 21 draugovės buvo surengtas bandomasis pavojus. Nors skautai išsklidę po visą miestą, tačiau susirinko per 14 minučių. Draugovės vadovybė paruošė specialiai šiam pavojui programą. Kiekvienas skautas galėjo parodyti savo teoretiškas žinias. *Psklt. M—mas.*

Technikai jau stato sklandytuvą. Ilgai ruoštas darbas prasidėjo. Aukštesniosios technikos mokyklos aviacijos būrelio nariai jau pradėjo pirmuosius sklandytuvo statymo darbus.

Pirmučiausia dirba sparnų narviūras. Iš narviūrų sudaromi sparnų griaučiai, kurie vėliau aptaukiami drobe.

Narviūros dirbamos paprastos ir sustiprintosios. Bendra jų suma iš viso bus apie 30.

Pradėjo dirbti mokiniai vieni be kieno nors pagalbos dar prieš šventes. Per Velykų atostogas daug kas paliko nevažiavę namo, bet pasiaukoję sklandytuvo statybai.

Aviacijos leit. Adomavičiaus paskaitos „Aviacijos teorija“ baigta. Mokiniai ypač patenkinti duotais paskaitų metu praktikos darbais: įvairiais skaičiavimais, kreivių braižymais ir t.t.

Dabar prasidėjo aviacijos leit. Heidrikio, baigusio Rosytės sklandytuvų pilotų mokyklą, paskaitos „Planerizmas“.

Jas baigę klausyti, nariai lauks gegužės mėn. įvyksiančių savo sklandytuvo pakilimo į erdvę iškilnių. *Radio.*

Gruzdžiai. Mūsų aukšt. gyvulininkystės mokykloj, kaip ir kitose mokyklose, yra po dvi kariško paruošimo pamokas per savaitę. Jas mums dėsto ats. leit. A. Vilimas. Viena pamoka per savaitę yra skirta specialiai dujų karui pažinti.

Ats. leit. Vilimo dėka įsigijome daug įvairių sporto įrankių, kuriais jau pilnu tempu naudojames.

Didelį mūsų karišku paruošimu susidomėjimą rodo tas, kad visai mažai praleidžiame pamokų ir, kad daugumas turime po „5“.

Utenos skautai nesnaudžia. Uteniškiai skautai daug dirba. Prieš pat Velykų atostogas dr. J. Basanavičiaus draugovės visų skilčių skautams buvo paskelbtas konkursas pirmosios draugovėje skilties vardui laimėti. Dabar uteniškiuose skautuose matyti didelis gyvumas: vieni ruošia miške sueigas, antri dirba paukščiams inkilėlius, už kurių padirbimą bus taip pat įskaityti taškai ir iš kurių bus sprendžiama, kuri skiltis bus draugovėje pirmoji.

Be to, uteniškiai skautai yra geri literatai. Neseniai, po Velykų atostogų, išėjo Utenos skautų neperiodinis laikraštėlis „Praeities Šešėliai“, Utenos skautų veikimo dešimtmečiui paminėti. Netrukus pasirodys ir antras Utenos skautų laikraštėlis „Jaunasis Žvalgas“, kuris ėjo ir seniau, bet paskutiniu metu buvo miręs. *Žil. Vaisn.*

Raseiniai. Paskutiniu metu Raseinių skautai labai aktyviai dirba. Įsteigtas skautams remti dr-jos skyrius, kurio pirmininku yra Raseinių apskr. ir miesto komendantas pulk. lt. Murnikas. Be dviejų didelių gimnazijos skautų draugovių, meseniai suorganizuota žemesnėje žemės ūkio mokykloje atskira skiltis. Rengiamesi ir miestiečius įtraukti skautų eilėna. Šefo įsakymu Raseiniuose skiriama tunto vietininkija. Tunto vietininku paskirtas daug dirbęs skautybės idėjai gimnazijos inspektorius p. Leonas Radvilas. *Its.*

Veidrodis pagavo plėšiką. Neseniai Amerikoje buvo toks atsitikimas. Į vieną muzikos instrumentų krautuve nakties metu įsilaužė vagis, plačiai išgarsėjęs vogimais ir plėšimais. Atlėšė nedegamąją spintą ir paėmė visus ten buvusius pinigų. Kai jis atsisuko išeiti, jis netikėtai dideliame veidrodyje pamatė savo paveikslą, kurį palaikė kitu žmogum ir iššovė. Šūvio garsas ir sumušto veidrodžio stiklo skambėjimas atkreipė kaimynų dėmesį, kurie namą apsupę po pusės valandos plėšiką sugavo.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

1 p. D. L. K. Gedimino pulkas.

Pereitais metais miesto vadovybė pulkui padovanojo gan didelį ir gražų sodą. Dabartiniu metu šis sodas, koį nepradėta jokia statyba, stropiai tvarkomas. Iškertama seni, padžiūvę ir negražūs medžiai, o kiti apgenėjami, taip pat išraunami ir gražiai susodinami įvairūs krūmokšniai. Duobės ir kiti netobulumai sutvarkoma. O gražiausias dalykas, kad į likusius medžius ikeliama po keletą paukščių namelių.

Naujos kareivinės. Paskutiniu metu smarkiu tempu eina statyba: stogas baigiamas dengti (iš raudonų koklių). Tikimės, kad apie rugsėjo — spalio mėn. galėsime pereiti gyventi į naujas kareivines.

Sportas. Paskutiniu metu norinčių sportuoti yra įsirašiusių per 100 žmonių. Kad kiekviename paskirtą atitinkamą sporto rūšį, vyr. pulko gydytojas major. Pattui yra pavesta tuo reikalu rūpintis. Jis tikrina sveikatą ir bendrai kūno sudėtį. Be to, numatyta išnaudoti Šventosios upę, kuri gan graži ir teka pro pat Ukmergę, t. y. įvesti vandens sportą. Gydytojui baigus žiūrėti gediminiečių sveikatą, visoms keturioms imsis sportuoti.

Sanit. pusk. M. Grinius.

5 p. D. L. K. Kęstučio pulkas.

Balandžio mėn. 12, 13 ir 14 d. II-as batalionas atliko antrą iš eilės pagrindinio šaudymo pratimą iš šautuvų. Pratimo sąlygos: 300 mtr. gulom nuo atramos, dvylikos žiedų taikyns, iš trijų šūvių trys kliudymai, išmušt nemažiau 15 akių. Pratimą atliko patenkinamai.

Naujokai įtraukiami į žygį. Balandžio mėn. 8 d. buvo atliktas 20 klm. žygis. Oras buvo labai nepalankus, nes visą žygiavimo laiką lijo. Žygis buvo atliktas gerai ir kareivių nuovargio nebuvo matyti, ką buvo galima spręsti iš linksmos jų nuotaikos ir dainų.

To pat mėn. 16 d. II-as batalionas atliko jau dienos žygį. Kelio maršrutas: 5 p. p. kareivinės, Aleksotas, Rotušės aikštė, Vilijampolė, Raudondvaris. Iš viso 37 klm. Žygį pradėjo lygiai 7 val. 37 klm. žygiavo per 10 val. 43 min. Per tą laiką buvo didysis poilsis 2 val. už Nevėžio tilto ir aštuoni mažieji poilsiai (80 min.). Vadinasi, žygis be poilsių, atlikta 37 klm. per 7 val. 23 min. Per valandą žygiuota per 5 klm. Oras buvo palankus. Kelias sunkus, nes apie 11 — 12 klm. teko žygiuoti duobėtu bruku. Aprangos svoris 23 klgr. Iš rikiuotės neišėjo nė vienas. Tuo būdu matyti, kad kareiviai visai tinkamai apmokyti ir paruošti, nes, praėjus toki kelią, nebuvo nė vieno nusilpnėjusio.

K.

7 pėst. Ž. K. Butegidžio pulkas.

Velykoms atostogų. Balandžio mėn. 20 d. izraelitų tikybos kariams prasidėjo Velykos, kurios truks 8 dienas. Pulko vado įsakymu žymi žydų kareivių dalis buvo paleista Velykoms atostogų. Gavę tokias ilgas, visai nelauktas atostogas, šie džiaugėsi. Tokias šventes praleisti namie, savos šeimos tarpe, labai malonu. Juk žinoma, kad Velykų šventės švenčiamos labai iškilmingai, patriarchališkai. Velykų šventės primena tas dienas, kada žydų tauta nusikratė vergovės ir tapo laisva. O tautos laisvė kariui ypatingai yra brangi, nes jos saugumui ginti jis stoja kovon.

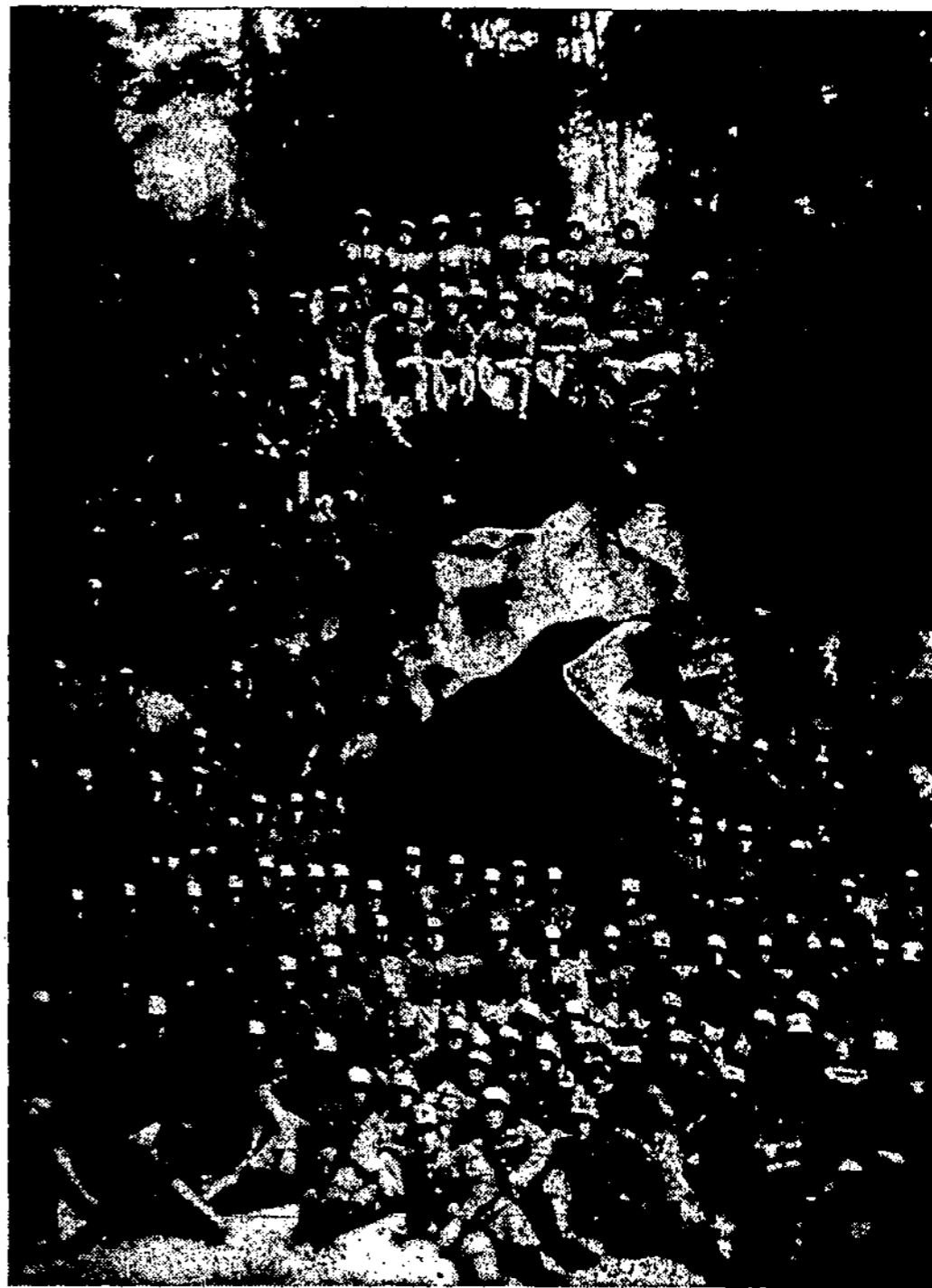
Jaunų kareivių priesaika. Balandžio mėn. 24 d. mūsų pulko jauni kareiviai iškilmingai prisiekė ginti tėvynę. Tą dieną iškilmingai dalyvavo visas pulkas. 10 val. ryto visi nuo tarnybos laisvi kareiviai su viršininkais priešaky išsirikavo kareivinių aikštėj. Visi kariai su vėliava, orkestro lydimi, nužygiavo į bažnyčią. Ten buvo atlikta priesaika.

Žygis Palangon. Kasmet mūsų pulko kareiviai atlieka 20 kilom. žygį (į vieną pusę) Palangon, kur įvyksta kautynių šaudymai. Ir šiais metais balandžio mėn. 27 d. išvyko Palangon senesnio šaukimo kareiviai — 1-a kuopa. Išžygiavo 5 val. ryto pilnoj kautynių aprangoj. Palangoj buvo dešimtą. Ta diena buvo skirta poilsiui. Kareiviai supažindinti su Palangos žymenybėmis. Kitą dieną buvo atlikti kautynių šaudymai. Kiekvienas karys turėjo progos praktiškai panaudoti visą įgytą žinias. Šaudyta jau nebe šaudymo aikštėj, bet lauke.

Balandžio mėn. 29 d. 10 val. pradėtas žygis atgal. Ir ši kartą kelionė užtrukta nelabai ilgai. Klaipėda „užimta“ 17 val.

Tenka pridurti, kad 1 kuopa jau antrą kartą aplanko Palangą.

J. K.

7 p. p. 1 kuopa prie Birutės kalno (Palangos „Lurdo“).

8 p. K. K. Vaidato pulkas.

Laimingi vaidotiečiai, turėdami progos dažnai lankyt Valstybės teatrą. Visus veikalus, kuriuos suvaidino Valstybės teatro šiaulių skyrius, vaidotiečiai matė.

Balandžio mėn. 20 d. pulkui teko didžiausiu malonumu žiūrėti dar neseniai vaidintą premjerą latvių rašytojo Blaumano 5 v. dramą „Indranai“. Prieš vaidinimą, kad veikalas būtų suprantamesnis, pulko švietimo vadovo padėjėjas kap. Povilavičius trumpai supažindino su jo turiniu.

„Indranų“ mintis labai graži ir artima kiekvieno lietuvių sielai, dekoracijos puikios, o vaidinimas tragiškas ir jaudinantis.

Tūlas Matas.

Dr. Basanavičiaus Karo ligoninės san. pusk. mokykla.

Balandžio mėn. 15-16 d. Karo ligoninės sanitarijos puskarininkių mokyklos XIX laida baigė pereinamąjį kursą ir tomis pat dienomis laikė egzaminus. Iš 58 mokinių 2 išlaikė labai gerai, 9 gerai, 45 patenkinamai. Balandžio mėn. 16 d. san. pusk. mokykla surengė išleistuvių vakarėlį. Buvo suvaidinta „Nepasisekė debiutas“ (4 v. komedija) ir dar priede vaizdelis, vaizduojantis Lietuvos atgijimą. Vaidinimas pasisekė gerai. Po vaidinimų buvo šokiai ir žaidimai.

Balandžio 19 d. san. puskr. mokykla nuėjo prie Karo Sanitarijos Valdybos, kur buvo perskaitytas atitinkamas Karo Sanitarijos Valdybos viršininko įsakymas, kuriuo visi išlaikiusieji egzaminus pakeliami į jaunesnio sanitarijos puskarininkio laipsnį. Gen. leit. Nagevičius savo kalboje palinkėjo visiems geriausio pasisekimo naudojantis įgytomis žiniomis.

21 d. visi naujieji sanitarijos puskarininkiai išvažinėjo į dalis.

J. s. p. D. St.

Karo policijos mokykla.

Jaunuju kareivių priesaika. Balandžio mėn. 30 d. buvo rudens ėmimo jaunų kareivių priesaika. Diena pasitaikė labai graži. Jaunuju kareivių nuotaika nepaprastai pakilusi. Kadangi mokyklai orkestras retenybė, tai kareiviai, 2 p. p. orkestro lydimi, rytą į igulos bažnyčią nuėjo kaip paukščių sparnų nešami. Bažnyčioje prieš priesaiką kapel. kun. Sabaliauskas pasakė pamokslą pritaikintą priesaikai.

Grįžus iš bažnyčios, atvykęs dalies vadas, komendantas plk. Saladžius, pasveikino priėmusius priesaiką, linkėdamas ištesėti priesaiką ne tik kariuomenėje būnant, bet ir atsargoje. Sušukta valio J. E. Respublikos Prez. A. Smetonai ir kariškai vyriausybei. Gražiai praeita iškilmės maršu. Parada priėmė plk. Saladžius.

12 val. buvo bendri pietūs, dalyvaujant komendantui, mokyklos viršininkui ir visiems karininkams. Per pietus plk. Saladžius pasakė ilgą kalbą, ragindamas jaunus mūsų kariuomenės narius dirbti savo Tėvynės ir visuomenės gerovei, nes, sako, tik darbu mes rasime šviesesnę ateitį ir laimingesnį rytojū sau ir kraštui.

Darbymetis. Šiomis dienomis, mokyklos rajone, nepaprastai darbymetis. Ir vėl vakarą ir anksti rytą galima matyti patį dalies vadą komendantą ir mokyklos viršininką su kareiviais dirbant. Tvarkomas rajonas, sodinami medžiai ir t. t. Per keletą dienų jau aptvertas visas rajonas gyvąja tvora, pasodinta apie 100 medelių, obuolių, vyšnių, liepų, uosių, alyvu, ir k. Visi nori turėti gražų rajoną.

J. p. Z. Gerulaitis.

Karo veterinarijos puskarininkių mokykla.

Kiekvienais metais pavasarį karo veterinarijos puskarininkių mokykla išleidžia po vieną veterinarijos puskar. laidą. Taip pat ir šiemet balandžio mėn. 23 d. išleido jau XI veter. puskar. laidą. Nors minėtoji mokykloje mokymo laikas yra trumpas, tik 6 mėn., tačiau programa gana plati ir įvairi. Tenka susidurti su gana įdomiais dalykais: gyvulių sveikatos apsaugojimas, pirmos pagalbos teikimas, gyvulių anatomija ir fiziologija, vidaus, išorinės ir apkrečiamos ligos, formanalogija, arklių kaustymas, eksterieras, higiena, mėsos priežiūra ir akušerija. Ankstyvesniųjų laidų mokiniams dar buvo dėstoma lietuvių kalba, nes patekdavo į minėtą mokyklą ir mažo išsilavinimo karių, bet dabartinių metų yra užtektinai tokių, kuriems užtenka mokslo, kiek reikalaujama minėtoji mokykloje. Pav., praeitoji laidoji iš 20 mokinių: 2 baigę gimnazijas, 1 VII klases, 12 — IV klases, 3 III klases ir 2 — II klases. Paskutinės laidos 2 mokiniai išlaikė labai gerai, 4 gerai ir likusieji patenkinamai. Visi mokiniai pakelti į jaun. veter. puskarin. laipsnį ir išvažinėjo į dalis, iš kurių buvo prikomandiruoti.

Vet. pusk. Puikys.

Kaunas - Klaipėda 2:1 (1:1). Gegužės mėn. 1 d. LFLS stadione įvyko antros šiais metais tarp miestinės futbolo rungtynės Kaunas - Klaipėda, kurios pasibaigė 2:1 (1:1) Kauno naudai.

Iki šių rungtynių Kaunas su Klaipėda žaidė 9 kartus iš kurių Klaipėda laimėjo 6-rias, o Kaunas 3-jas. Pirmos rungtynės įvyko 1923 m. ir pasibaigė 2:0 Klaipėdos naudai. 1925 ir 1927 m. rungt. laimi Kaunas — 2:1 ir 4:1. Vėliau, 1929 ir 1930 m. (dvejas rungt.) laimi Klaipėda — 3:1, 2:1 ir 8:2. 1931 m. vienas rungt. laimi Kaunas (1:0) ir antras Klaipėda — 4:2 ir pagaliau šiais metais (IV. 3) pirmas rungt. laimi Klaipėda 3:1 ir gegužės 1 d. Kaunas 2:1.

Minėtose rungtynėse abu miestus atstovavo geriausios jėgos. Pačios rungtynės praėjo labai gyvu tempu. Abi rinktinės nežiūrint vos dar prasidėjusio žaidimo sezono parodė gražų žaidimą. Žiūrovų per 1000.

Pionierių batalionas — Karo Mokykla 2:0. Balandžio 30 d. Karo Mokyklos stadione įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp Pionierių bataliono ir Karo Mokyklos, kurios pasibaigė pionierių laimėjimu 2:0.

Makabi turnyro laimėtoja. Balandžio 30 d. Makabi aikštėje įvyko tarp klubinis futbolo turnyras tarp LGSF ir Makabi. Trejos rungtynės davė tokius rezultatus: Makabi C — LGSF C 5:0 (2:0), Makabi A — LGSF A 1:1 (1:0) ir Makabi L — LGSF L 1:1. Apskritai turnyrą laimėjo Makabi. Draugiškos rungtynės tarp Tauro — KSK-Kultus pasibaigė Tauro laimėjimu 2:1 (2:1).

Cross-country bėgimas įvyko gegužės 1 d. Seniorų pirmą vietą laimėjo Šimėnas, prabėgęs distanciją (Petrošiūnai — LFLS stadionas) per 26 m. 50 sek. Juniorų grupėje pirmas buvo Čižas ir moterų gr. Valančiūnaitė.

Vytauto Didžiojo universiteto rinktinė — L. F. L. S. A. Lyga 2:2 (0:1).

Balandžio 26 d. LFLS stadione buvo minimos rungtynės. Pirmas puslaikis su nežymia persvara LFLS naudai baigėsi 1:0. Antrąs nedidelė rinktinės persvara 2:0 LFLS naudai. Bendrai žaidimas gyvas ir įdomus.

Šančių šaulių koncertas Garliavoje. IV m. 24 d. Šančių š. b. surengė Garliavos m., p. Bekerio salėje, koncertą - vakarą. Koncertas praėjo dideliu pasisekimu. Dirigavo š. M. Liuberskis.

Šauliai neaplenkė ir bažnyčios. Per mišias giedojo „Pastoral messe“ giesmes. Be to, atskirai vyrų choras sugiedojo porą giesmių: „Ave Maria“, „Linksmą dieną“... Labai gerai pagiedotos giesmės bažnyčioje buvusiems, sukėlė maldingai džiaugsmingo ir gilaus įspūdžio. Malonu pabrėžti, kad Šančių š. choras nepamiršta ir sodiečių. Juk retas iš jų galėjo ateiti koncertan dainų pasiklausyti, o bažnyčioje girdėjo visi.

Apie 20 val. buvo ir pats koncertas. Sudainuota per 20 įvairių dainų. Pirmiausia dainavo vyrų choras, susidedas iš 34 žm. Tenka pabrėžti, kad iš giedotų bažnytinių giesmių „Tėve mūsų“ — Gruodžio tiek gerai buvo atliktas, kad svečiai choro prašė pakartoti.

Koncertas baigtas daina: „Ei, pasauli, mes be Vilniaus nenurimsi, ne!“

Teko girdėti iš choristų nusiskundimų, kad Garliavos vargoninkas p. Mackevičius su choristais buvęs per daug brutalus. Už tai, kad vienas kitas choristų bažnyčioje prie vargonų ne ten atsistojo, kur p. Mackevičius norėjo, jis rado reikalo svaityti tokius žodžius: „lauk išvarysiu“ arba „lauk paprašysiu“. Nejaugi choras tik tokio dėkingumo užsitarnavo?

Be to, Garliavos šaulių b. vadas Šančių šaulių chorui buvo pažadėjęs padėti koncerto rengime bei pakvietimų platinime, tačiau pažadų neištesėjo. Pagaliau vietos b. vadas met ir koncertan neatsilankė. Koncerte irgi iš vietos šaulių beveik nieko nebuvo matyti. Matyt, vadovybės nepasirūpinta... Pagaliau dėl koncerto rengimo laiko (valandos) iš Garliavos b. vadovybės draugiško patarimo bei informavimo negauta.

VI. Svyrūnas.

Pažėrai. Marijampolės apskr. Susiorganizavo vėl du stiprūs šaulių būriai.

Į šaulių būrį įstojo abu kunigai, mokytojai, vargonininkas, eigučiai, gražūs jaunimo būrys, neišskiriant ir mergelių, ir rimtesnieji ūkininkai. Suorganizuotas šaulių choras.

Pakumpris (Išlaužos parap.). Čia jaunimas taip pat laukė eilės, kada teks įsipinti savu žiedu į L. Š. S-gos vainiką. Jie nudžiunga išvydę rinktinės štabo atstovą. Paskaitas apie L. Š. S-gą ir jos idėjinius darbus klauso didžiausiu susidomėjimu.

Žalgirio alnis.

Marijampolė. Vietos 36 š. būrys suruošė iš eilės antrą rimtą paskaitą. Skaitė prof. Vabalas - Gudaitis tema: „Tautinių jausmų susidarymas ir jų reikšmė. Klausytojų buvo pilna salė, o jų tarpe ir 15 šaulių būrių atstovai, nusistatę nugirstas ir atžymėtas mintis referuoti savo būriams.

Klausytojai gyvai reagavo klausimais.

Siela.

Viekšniai (Mažeikių apskr.). Gauta iš valsčiaus savivaldybės žemės sklypas būrio namams statyti. Pradėta organizuoti sporto ir savišalpos kasos sekcijos. Susirinkimai yra kas mėnesį. Susirinkimuose laikoma paskaitos. Balandžio 17 d. susirinkime pradėjo „Cheminių karo medžiagų ir kaip nuo jų apsisaugoti“ paskaitų ciklą. Kariško parengimo pamokos yra kas savaitė.

Rugiagėlė.

Kretinga. Balandžio mėn. 24 d. buvo vyrų šaulių būrio susirinkimas. Futbolo komandai nutarta duoti 600 lt. pirkti reikalingų daiktų. Anksčiau buvo skirta 500 lt. teniso aikštėi įruošti. Vadinas, šiais metais asiguota 1.100 lt. sporto reikalams. Pavasario metu, kaip ir kiekvienais metais, žadama puošti šaulių ir karių kapus. Tą darbą dirbs šaulių vyrų ir moterų būriai kartu.

K. Vašas.

A. Panemunė. Per žiemą svajotas A. Panemunės plaže kioskas, balandžio mėn. 25 d. pradėtas statyti. Darbas gegužės mėn. 15 d. bus baigtas.

Būrio vadas pažadėjo paruošti eilę taisyklių, kuriomis kioskas ir plažas bus tvarkomi.

Raseiniai. Valsč. šaulių būrio pirmininkas suorganizavo keturių balsų vyrų chorą. Į chorą įsirašė kelios dešimtys šaulių. Choro repeticijos būna kiekvieną sekmadienį.

St. Vilbinas.

Širvintos. Balandžio mėn. 17 d. buvo visuotinis 24-to šaulių būrio susirinkimas. Anksčiau (IV. 3) būrio susirinkimas visais balsais patvirtino valdybos nutarimą išigyti Širvintų miestely žemės sklypą šaulių namams statyti, o šiame susirinkime išrinktas ir namų statymo komitetas.

Taip pat nutarta steigti sporto sekciją.

J. Jončys.

Rumunijos liktiniai puskarininkiai skirstomi į rikiuotės ir nerikiuotės (administracijos, sanitarijos veterinarijos tarnybų, muzikantai, technikai, meisteriai). Puskarininkių laipsniai: puskarininkis — instruktorius (jaun. puskar.), plutonjėris (vyr. puskar.) ir plutonjėris — majoras (viršila).

Puskarininkiai (išskyrus muzikantus ir meisterius) turi baigti puskarininkių mokyklą, kur priimami tikros tarnybos seržantai gero elgesio ir ne vyresni, kaip 25 m. amžiaus. Baigę mokyklą kariai turi atitarnauti kariuomenėje 6 metus. Mokymas trunka 1 metus, technikams — 2 metu. Yra atskira mokykla, kuri ruošia puskarininkius chemijos dalims.

Puskarininkiai instruktoriai, išbuvę tarnyboje 4 metus, pakeliami į plutonjėrio laipsnį. Plutonjėrio — majoro laipsnį gauna ištarnavę 6 metus plutonjėriai. Iš to metų skaičiaus ne mažiau kaip 3 metai reikia ištarnauti rikiuotėje. Nustatyti egzaminai laipsniui gauti.

Karo metu tarnyba įskaitoma viena diena už dvi. Pakėlimai už pasižymėjimus eina be eilės, nelaukiant ištarnavimo terminų. Karalius gali kelti plutonjėrius — majorus į pirmąjį karininkų laipsnį (sublotenentas).

Puskarininkių priėmimas tarnybon, pakėlimai ir perkėlimai skelbiami įsakymuose karo ministerijai „Moniterul Osti“ oficialiniame laikraštyje.

Puskarininkiai gali pasilikti tarnyboje iki 55 m. amžiaus. Ištarnavę 5 metus kariuomenėje jaun. ir vyr. puskarininkiai gauna priedą. Ištarnavę 5 metus savo laipsnyje plutonjėris — majoras gauna priedą 20% algos, ištarnavę 10 metų 40% algos.

Be to, puskarininkiai gauna butpinigius ir lengvatas važiuojant geležinkeliais. Puskarininkiai ir jų šeimos gydomi nemokamai karo ligoninėse. Jų vaikai priimami į karo mokyklas. Tėvai — puskarininkiai moka už savo vaikus per pusę mažiau kaip karininkai.

Suomija reorganizuoja savo kariuomenę. Balandžio m. 20 d. Suomų seimas priėmė įstatymo projektą reorganizuoti Suomijos kariuomenę, paverčiant ją teritorine. Šis naujas įstatymas turi tikslo glaudžiai sujungti šaulių sąjungą „Šiuckor'ą“ su kariuomenę. Mobilizaciją ištikus vietos „Šiuckoro“ dalys bus teritorinės kariuomenės junginių branduoliu.

Įstatymo projektus numato visą valstybės teritoriją padalinti į 9 terit. gubernijas, o kiekvieną guberniją į 30 karo apygardų.

Sovietų Rusija. Jūrų karo akademijos 10 metų sukaktis. Balandžio 25 d. Leningrade Filharmonijos salėje buvo iškilmingai minėta jūrų karo akademijos 10 metų sukaktis. Sukaktuvių dienai buvo pritaikyta jūrų ir karo laivų statymo fakultetų laida.

Amerikiečių elektrinės torpedos. Jungt. Amerikos Valstybių karo laivynė pradėtos vartoti elektrinės torpedos, kurios savo judesyje po vandeniu nepalieka jokios žymės. Naujosios torpedos varomos nepaprastai lengvais varikliais, dirbančiais iš akumuliatorių. Tokių torpedų judesys šiek tiek lėtesnis, kaip paprastų torpedų, bet užtat elektr. torpedų greitumas visą laiką vienodas, tuo tarpu kaip papr. torpedų greitumas tolydžio mažėja. Tai žymiai padeda atakos elektrinės

kumui. Nardomasis laivas, aprūpintas tokiomis torpedomis, bus daug pavojingesnis prieš laivams negu ligi šiol.

Kariški lėktuvai stratosteroj. Paskutiniu metu skraidymai stratosteroje labai įdomauja mokslininkus. Bet dabar susidomėta tuos skraidymus panaudoti ir karo tikslams. Anglų firma „Wickers“ pagamino vien iš metalo karišką lėktuvą, skiriamą skraidyti iki 11 klm. aukštyje nuo jūros paviršiaus. Tokiame aukštyje lėktuvas galės praskristi 4 anglų mylias (arbitri 6½ klm.) per minutę. Lėktuvas vienavietis; ginkluotas dviem kulkosvaidžiais. Lakūno sėdėjimo vietoj įrengtas tam tikras šildomasis aparatas, taip pat balionas su deguonių kvėpavimui.

Ispanija. Pabūklai su ratais — skydais. Ispanų kariuomenės majoras de-Arellano sukonstruktavo naujos rūšies pėstininkų lydimąjį pabūklą, kurio ratai bus naudojami kaip skydai. Palyginamai lengvas pabūklas, žygyje vežamas vieno arklio, greitai paruošiamas šaudyti, perstatant ant trikojo lafeto. Palikę nenumauti ratai pasukami su ašimis vamzdžio pusėn ir paverčiami skydais.

Naujojo pabūklo kalibras 40 mm., vamzdžio ilgis — 300 cm. Lafetas leidžia pakelti vamzdį iki 20°. Pakėlus vamzdį 10°, pabūklas šaudo 4000 metrų atstuman. Šaudoma plėniniais sviediniais. Dėl nedidelio bendro svorio (196½ klg.) pabūklas gali būti 4 žmonių nešamas.

Valstybinis ginklų fabrikas ruošiasi tokius pabūklus gaminti serijomis.

Prietaisas įsakymų tikslumui tikrinti. Amerikos Jungt. Valstybių ir Anglijos kariuomenėse mokymo tikslams pradėtas vartoti diktofonas, kuris užrašinėja pratimų metu viršininko duodamus įsakymus žodžiu. Pratimų nagrinėjimo metu diktofonas pakartoja viršininko žodžius ir tada galima pastebėti viršininko klaidas, prieštaravimus, pavėlavimus ir kit.

Priešdujinė apsauga. Paskutiniais metais pradėjo rūpintis gyventojų priešdujinę apsaugą. Prancūzijoje ir Rumunijoje krašto apsaugos ministerijos rūpesčiu visoje eilėje provincijos miestų įsteigtos sąjungos, kurios supažindina civilius gyventojus su dujomis ir dujokaukių vartojimu. Tos sąjungos aprūpintos tam tikru dujokaukių skaičium, kurios, reikalui esant, turės būti išdalintos gyventojams.

Vytauto Didžiojo universitete įsteigta „Ats. karininkų ramovė“. Balandžio mėn. 28 d. buvo antras stud. ats. karininkų susirinkimas organizacijai steigti universitete. Išrinktosios komisijos narys stud. Prialgauskas referavo ats. kar. sąjungos pirm. prof. Žilinsko patarimą nesiskaldyti ats. karininkams ir dirbti toje sąjungoje. Bet ats. kar. sąjungos naujieji įstatai numato susiaurinimą kai kurių teisių (jauniesiems) žemesnių laipsnių karininkams, todėl reikia susipažinti ar tie įstatai priimtini jaunesniems ats. karininkams ir ar teisių siaurinimas pateisinamas. Jei įstatai pasirodys priimtini, tai dauguma stos į ats. kar. sąjungą. Toliau stud. Civinskas pranešė, kad stud. ats. karininkų susiorganizavimo reikalu buvo nuvykęs ir pas Karo mokyklos viršininką g.-lt. Jackų. Karo mok. viršininkas irgi pataręs nesiskaldyti ats. karininkams ir nesiskirti nuo ats. kar. s-gos. Patį organizavimąsi p. generolas sveikina ir žada visokeriopą paramą. Be to, p. generolas pranešė, kad generaliniam štabe taip pat iškeltas reikalas, kad kaip rūpinamasi aktyvios tarnybos karininkais, taip pat būtų rūpinamasi ir esančiais atsargoje. Šiam sumanymui pritaria ir p. Respublikos Prezidentas, ministeris pirmininkas ir krašto apsaugos ministeris. Yra vilties, kad šis reikalas netrukus bus tinkamai sutvarkytas. Toliau p. generolas pataręs visiems ats. kar. sekti spaudoj karo mokslo pažangą, dalyvauti manevruose ir kituose naujuose karo mokslo pažangos šaltiniuose. Taip pat priminė p. generolas, kad dalyvavimui manevruose išrūpintų ir uniformą ir net leistų vadovauti kariuomenės būriams, jei tik pats ats. kar. galėtų dalyvauti, kol bus paskirta ats. kar. mokslo pakartojimui lėšų ir bus visi pašaukti įsakymų keliu.

O įvairiems susirinkimams ir pan. p. generolo nuomone galima bus naudotis ir karininkų ramove.

Po pranešimų buvo svarstomas susiorganizavimo reikalas akademiniam veikimui universitete. Kadangi korporaciją įsteigus, pagal universiteto statutą joje negalėtų dalyvauti stud. ats. kar., priklausą kitų korporacijų, tai nutarta steigti „Vytauto Didžiojo universiteto stud. atsargos karininkų ramovė“.

Išrinktosios komisijos paruoštieji įstatai su mažom išdrausmės srities pastabom susirinkimo papildyti ir priimti. O išrinktoji nauja valdyba iš stud. Prialgausko, Puškevičiaus, Mieleškos, Jurkyno ir Liubavskio, paruoštuosius įstatus pateiks universiteto senatui patvirtinti. *Dovniėtis.*

Pasikeitę statutai.

1. Įžanga.

Kirkila bernu tarnavo
šeimininkui per metus.
Arė, sėjo — prakaitavo
Pagal jojo statutus.
Bet tų laikų, lyg nebūta,
Pagalvojo jis rimtai.
Nes dabar kuopoj statutai
Pasikeitę visiškai.

2. Vidaus.

Buvo vyras jis išvėpęs,
Panagėse purvas slėpęs,
O žiponas be sagų,
Net žiūrėti nesmagu!
Apsileidęs su kaltūnais
Kampe vienas jis sau tūno,
Net neprausęs nė burnos
Jis gyveno, kaip miškuos.
Bet kai kuopon jis pakliuvo,
Jo seni statutai griuvo.
Pasitiko jį kiti.
Smarkūs, griežti ir rimti.
Jis atrodo dabar pilnas,
Nukedeno greit jo vilnas.
Kaip mėnulis, jam galva.
Tinka munduro spalva.
Eina, gula, kelia, stojas
Prausia burną, net ir kojas.
Čia nesnaudžia vyras joks
Nes vidaus statutas toks.

3. Drausmės.

Šeimininkas, kaip koks vadas
Prižiūrėjo kas kur dedas.
Šeimininkės neklausai,
Žinok, valgysi sausai.
O jei pyktis ją paima,
Tuoju išrėžia papeikimą.
Jei geruoju — dovanų
Gauni šmotą lašinių.
Čia kuopoje jau kas kita,
Būk, kaip žvakė iš pat ryto.
Nevaikščiok čionai miglotas.
Kad būt patalas paklotas.
O rikiuotėje — nė krūst!
Kitaip eisi bulvių skust,
Su dabokle suspažinsi,
Juk ne ponas esi koks,
Nes drausmės statutas toks.

4. Įgulos.

Kirkila ant durų spyną
Tvarto būdavo kabina.
Užtat niekas nepalies
Anei arklio, nei avies.
Kits dalykas čia kuopoje,
Kai jis sandėlius daboja,
Kaip neliečiamas asmuo,
Tvirtai stovi, kaip akmuo.
Jei tik pliomba ten yra,
Tai jam sąžinė tyra.
Užtat niekas neišvogs —
Įgulos statutas toks.

5. Lauko.

Jisai darbo nepabūgo,
Arė įsitvėręs plūga.

Varė šimtus pradalgį —
Po laukus kviečių, rugių.
Nesėdėjo, bet stačiom
Sekė paskui akėčiom.
Čia nereikia jau tiek vargo —
Priešą patupdei ant sargo
Ir žiebk stačiai į akis,
Kad nekiltų daugiau jis...
O jei bėga — tai viens, du —
Vožk dar buožės jam padu,
Kolei priešas nepersprogs,
Nes statutas lauko toks.

6. Rikiuotė.

Grėbliai, šakės ant pečių
Visi grįžta po darbų.
Čia nuo senio iki vaiko
Niekas kojos nesilaiko.
Bet rikiuotė neprasta —
Vyrai ir panos greta.
Bet kas kita po rajoną —
Nesvyruosi čia į šoną —
Ženk, kad batai skelt ugnis,
Ot tai būsi bent karys!
Čia necypsi balsu plonu,
Kad būt balsas, kaip vargonai...
Užtat žėdnas čia išmoks,
Nes statutas yra toks.

7. Vakarinis patikrinimas.

Kirkila būdavo tyliai
Kartais drožia pas Emilią
Ir prie durų jis klėties
Nerias iš visos širdies.
O jei „uošvis“ su lazda
Pasimaišo, kaip smala,
Kojoms būdavo bėgimo.
Čia patikrinimas kitokis.
Jau iš anksto tu žinoki —
Iš rajono išėjai —
Tai gailėsies tu ilgai.
Gerai žino Kirkila
Kiek užkraus jam viršila.

8. Galas.

Dar nė metai nepraėjo,
Dar tik jaučias, kaip svečiuos...
Bet Kirkila pakitėjo
Nuo viršaus lig apačios.
Senų laikų, lyg nebūta...
Jie pradingo visiškai
Persimainė čia statutai,
Su jais kartu ir jisai.

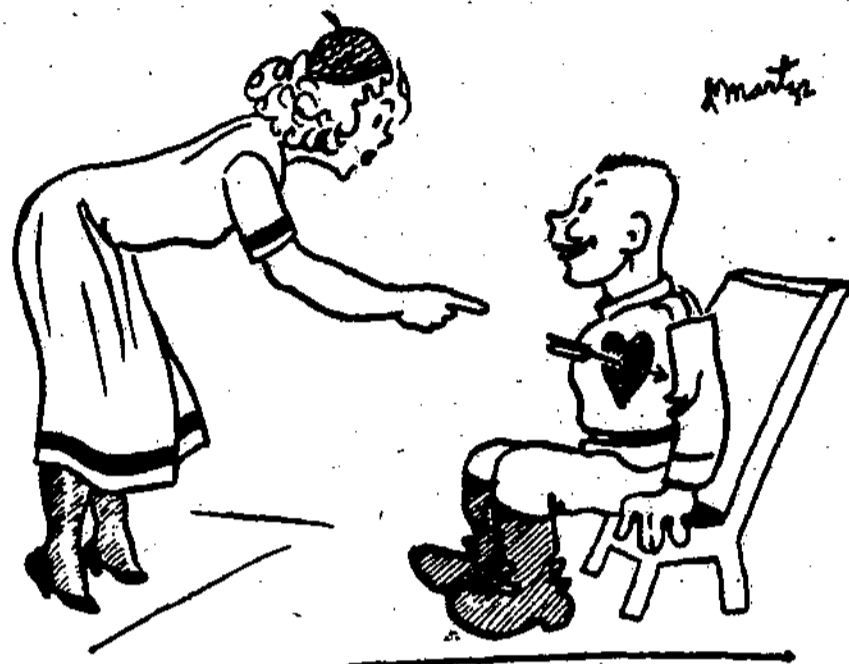
J. D—čius.

Rimta būsimųjų karių strategija smėlio dėžėje.

— Sakiau tau, kad šitoje vietoje reikalingas pontoninis tiltas. Kaip dabar kariuomenę pervesime?

Nesusipratimas.

Marytė: Aš stačiai stebiuosi, kaip tamsta, turėdamas tokią silpną širdį, patekai į rikiuotę...

Juodbėrėliai

(Raitininkų daina).

Ei, aiklusis, juodbėrėli,
Mūsų dienos lig rytojaus,
O šandie į žygį vėliai,
Linksmi drąsūs mes išjojam!
Mūsų laisvei pančiai žvanga,
Mūsų buitį kapas kloja;
Ei į žygį, jokim brangų,
Juodbėrėli, sparčiau kojom!
Jojam... jojam mes ne vienas,
Pergalė rytojų lemia!
Varge gimė mūsų dienos —
Gyvi mirsim tėvų žemėj.
Vieškeliuos keliai sumigė,
Gedulu išėjęs rytas —
Panery šlaitais į žygį,
Jojam priešą mes išvyti.
Jojam mes į Šventą Miestą,
Kur Lopšys ir Karstas mūsų;
Nors mirtis ir žvelgtų šviestų,
Bet už Vilnių visas triūsas!
Jojam mes — gyvent ar žūti,
Mums vis viena šandie yra;
O rytojaus laukt saulutės,
Tai ne sūnūs, tai ne vyrai!
Juodbėrėli, aiklus žirge,
Ir pasaulis tave žino;
Tavo šuoliu laukai mirga,
Tavo šūkiui lenkias minios!
Juodbėrėli, kova laukia;
Vilniaus žygiuos mūsų dienos —
Gal ir ryt pilies palaukėj
Atsigulsime ne vienas!

Jonas Vaidelys.

Radio — telegrafinių kariškas parengimas Lenkijoje. Paskutiniu metu Lenkijoje pasirodė naujos kariško parengimo šakos instrukcija — radiotelegrafo kariško parengimo instrukcija, kurią išleido valstybinė fizinio lavinimo ir kariško parengimo valdyba. Iki šiol Lenkijoje veikė geležinkelio, pašto — telegrafo, aviacijos ir kitos specialės kariško parengimo organizacijos šakos. Dabar bus pradėta organizuoti nauja šaka, apimanti ir radiotelegrafiją. Išleisti instrukcija aiškiai apibrėžia organizacijos ir mokymo radiotelegrafijos kariško parengimo ribas.

Šios naujos kariško parengimo šakos tikslas yra paruošti jaunuomenę karišku ir techniškai atžvilgiu kariuomenės radiotelegrafo dalių tarnybai ir, be to, palaikyti tinkamą aukštumą, atsižvelgiant dabartinės technikos pažangos, įvairių ginklo rūšių atsarginius radiotelegrafinius, taip pat plėsti gyventojų tarpe radiotelegrafijos ir radiotelefonijos pamėgimą.

Šioje srityje vadovaus ir tvarkys kariški specialistai, glaudžiai bendradarbiaudami su kariško parengimo organizacija. Darbo bazė bus paimta „Trumpųjų bangų sąjungos“ organizacijos pagrindai, kuri yra visuomeninė — specų organizacija.

Mažiausias kariško parengimo radio — telegrafo šakos darbo vienetas bus iš vado ir 8 — 15 narių susidedantis skyrius. Iš tokių skyrių eilės bus sudaromi radio — telegrafo centrai, o šių priešaky stovės apygardų „Trumpųjų bangų sąjungos“.

Nariais bus verbuojami vidurinių mokyklų, bendro lavinimosi mokyklų ir specialiųjų mokyklų moksleiviai, kurie turės praktišką žinių iš radiotelegrafijos ir prigulės mokyklų skautų organizacijos.

Radio — telegrafo kariško parengimo nariai, be specialaus mokslo, turės išeiti ir bendro kariško parengimo programą. Mokymas apims du metus. Praktišką mokymą šios kariško parengimo šakos nariai turės atlikti specialiai visose Lenkijoje organizuotose specialiose vasaros stovyklose.

Radio — telegrafo kariško parengimo skyrių vadais bus atsargūs karininkai ir puskarininkiai arba civiliai instruktoriai dirbantieji tokiais pat sąlygomis, kaip ir bendro kariško parengimo organizacijoj.

Radio — telegrafo kariško parengimo nariams, baigusiems II laipsnio kursą, bus suteikiamos lengvatos ir kariško tarnyboj, arba patikrinta tarnyba įvairių ginklo rūšių radio — telegrafo dalyse.

Šią naują specialią kariško parengimo šaką Lenkijoje laiko labai svarbia, ypač karo sumetimais.

Šarvų bandymas. Amerikos ir Europos didžiosios valstybės karo reikalams skiria, kaip žinoma, daug lėšų. Pažymėtinas toks reiškinys: Karo laivų pajėgumui bei jų šarvų stiprumui išbandyti laivai savosios artilerijos apšaudomi. Praeitais metais buvo nelaimė. Anglai, bandydami vieno savo laivo šarvus, per smarkiai pradėjo jį apšaudyti. Viena granata, pramušusi šarvus, įsiskverbė į mašinų skyrių ir iš ten pro laivo dugną prasimušė į jūrą. Laive buvo padaryta 2 mtr skylė ir jis netrukus nuskendo. Anglijos karo vadovybė buvo priversta tą laivą vėl iškelti. Tai nemaža pinigų kaštavo.

Savo laivynu anglai labai rūpinasi. Admiralitetas (laivyno vadovybė) nepraleidžia nė vienos progos, kas galėtų būti naudinga laivynui. Kartais ir didesnių pinigų sumų bandymams nesigaili. Užtat ir Anglijos laivynas yra didžiausias ir vienas galingiausių pasauly.

Įvairenybės.

Mirties bausmė už akių. Praeitų metų pabaigoj, Ficoje, i mokyklos rūmus atvyko policija ir visų mokinių ir pedagogų akivaizdoje areštavo pašybos mokytoją Luy Fabrą. Areštuotasis, nežiūrint prieštaravimų, buvo nugabentas į vyriausios policijos punktą, kuriame jam perskaitė kaltinamąjį aktą. Pasirodo, kad Fabras 1921 m. Orleano karo lauko teismo buvo nubaustas už akių mirties bausmę. Dešimtį metų Fabras gyveno ramiai, nieko nežinodamas apie teismo nutarimą. Ir jeigu neatsitiktinai, betvarkant seną archyvą, rasta jo byla, tai apie Fabrą nieko nebūtų žinota.

1914 m. Fabras buvo mobilizuotas ir išsiustas į frontą, kur netrukus jis papuolė vokiečiams į nelaisvę. Vokiečiai jį pasodino koncentracijos lagery Limburge, kuriame jis išbuvo iki karo pabaigos. Po to, jis persikėlė gyventi į Šveicariją, o 1928 m., gavęs pašybos mokytojo vietą Maroke, atsikraustė su visa savo šeima į Fica.

Prancūzų kareiviai, buvę kartu su juo nelaisvėje, grįžę tėviškėn, papasakojo valdžiai apie keistą Fabro elgesį Vokietijoje. Jų nuomone, Fabras šnipinėjęs iš naujai atvykusių prancūzų belaisvių ir pranešinėdavo vokiečiams, už ką jis ir naudojosi ypatingomis lengvatomis. Už tai prancūzų karo lauko teismas Fabrą nutarė nubausti. Kadangi policija jo nerado, nes tuo laiku jis gyveno Ženevoje, tai teismas jį už akių nuteisė sušaudyti.

Tokiais atsitikimais nuteistasis turi teisės pats atvykti ir paduoti apeliaciją. Fabras taja teise ir pasinaudojo. Prokuratūra paskyrė naują tardymą. Jo byla buvo svarstoma antrą kartą, jau dalyvaujant pačiam kaltinamajam.

Fabras, išbuvęs apie 4 mėn. kalėjime, kategoriškai nuneigė visus įrodymus. Jis pareiškė, kad būdamas nelaisvėje naudojosi koncentracijos stovyklos lengvatomis už tai, kad jis nemokamai nudažęs stovyklos rūmus.

Moteris kariuomenėje. 1929 m. atvažiavusi atostogoms į Angliją viena jauna amerikietė, Gladis Skelton, susipažino su puskarininkiu. Jaunieji žmonės greit kitas kitą pamilo ir nutarė apsivesti. Tačiau puskarininkiu dar reikėjo apie 2 metus tarnauti kariuomenėje. Bet amerikietė, nenorėdama nuo jo skirtis, įkalbėjo savo mylimąjį, kad jis padėtų jai įstoti armijon, kaip vyrui. Sumanymas pavyko ir 1930 m. pradžioje, tame pačiame pulke, kuriame tarnavo puskarininkis, atsirado beūsis, raudonskruostis naujokas: tai buvo ta pati amerikietė, persivilkusi kareivio rūbais.

Baigėsi dveji metai ir niekas nežinojo ir nesuprato, kad šis jaunas „vyrukas“ yra moteris. Ir tik kartą manevruose, kai sunkvežimis užvažiavo ant mažo kačiuko ir visiškai jį sutriuškino, tai pamatęs vienas kuopos kareivių suriko spiegančiu balsu ir apalpo. Šis kareivis buvo panelė Skelton, kur nepajėgusi išlaikyti jausmų save išdavė.

Mergaitė — kareivis tuojuo buvo išbrauktas iš kareivių tarpo. O puskarininkis buvo laikinai pašalintas ir administratyviu būdu nubaustas. Po to, jaunieji apsivedė.

Aklieji garsenybės. Prieš metus Naujorke (Amerikoje) buvo viso pasaulio aklujų s-gų atstovų suvažiavimas. Pakvietimai buvo išsiuntinėti 51 šalies atstovams. Atstovų tarpe buvo daugelis visiškai aklu, kurie, nežiūrint tos didelės nelaimės smūgio, savo kraštuose plačiai išgarsėję. Pavyzdžiui — Elena Keller — akla rašytoja ir filosofas Amerikoje. Vokietijoje — daktaras Šteinbergas — Breslau universiteto filosofijos ir sociologijos mokslų profesorius; daktaras Gebler — Knibe ir daktaras Karlas Strel, vokiečių akademijos akliams ikūrėjas. Visi jie visiškai akli.

CHLORODONT

Balti dantys

daro kiekvieną veidą simpatišku ir gražiu. Dažnai tik vieną kartą išvalius dantis su puikiai gaivinančia dantų pasta — Chlorodonti pasiekiamas nuostabus dantų ir jų šoninio paviršiaus dramblio kaulo baltumas, naudojantis vien tik tam tikslui mūsų pagamintu dantų šepetuku — Chlorodont su specialiai įtaisytomis dantims šeriais. Užsilikusios dantų tarpeliuose maisto liekanos, kurios paprastai ir yra blogo burnos kvapo priežastis, tuo būdu grynai išvalomos. Tikra tik mėlynaj žaliuose originaliuose įpakavimuose su antrašte Chlorodont. Galima gauti visur.

Italija turi du garsius akluosius: prof. Augustą Romonoli ir leitenantą Aurelijų Nikolodi.

Anglija — kapitonas Freizer penkis metus buvo parlamento atstovas ir teisėjas Godfry Movvat.

Ispanija — daktaras Miguel Merido Nikolič — įžymiausias Ispanijos okultistas. Jis apako būdamas 35 metų amžiaus ir iki šios dienos direktoriauja Malagos aklių institute.

Daug yra garsių aklių ir kitose pasaulio šalyse.

Pabauda už skridimą per miestą. 1912 m. į Tifliso miestą, Gruzijoje, atskrido du lakūnai. Tinkamo aerodromo nebuvo, tai jie nusileido stadione, kur buvo ruošiamos arklių lenktynės. Kadangi tais laikais lėktuvas buvo didelė naujiena, tai lakūnai demonstravo už pinigus įvairius oro triukus. Skraidydavo tik jie vieni, o publika už pinigus žiūrėdavo kaip jie pakildavo, skraidydavo ir tūpdavo. Tais laikais net dovanai skraidančių neatsirasdavo.

Miesto policmeisteris Zasiptinas uždraudė jiems skraidyti virš miesto, bijodamas, kad jiems nukritus neužmuštų žmonių.

Lakūnas Vasiljevas, kuris skrido dviviečiu monoplanu, perskrido per miestą, nuskrido į kalnus ir grįžo atgal. Vos spėjo nutūpti, kai gavo pranešimą greičiau sumokėti policmeisterio uždėtą 500 rublių pabaudą.

Miesto diduomenė, kuri buvo susižavėjusi jo skraidymais, sudėjo jam 500 rublių ir jis tuojau pabaudą sumokėjo.

M S.

Galvosūkių 17 nr. sprendimas.

Savanoriai pridėjo prie senuko šovinių savo turimus 3. Dabar jau buvo 60 šovinių. Taikliausias šaulys paėmė sau šio skaičiaus, t. y. 60-ties, trečdalį arba 20 šovinių, antrajam paskyrė $\frac{1}{4}$ arba 15 šovinių, trečiajam $\frac{1}{5}$ arba 12 šov., o ketvirtajam $\frac{1}{6}$ arba 10 šov. Vadinasi, savanoriai išsidalijo 57 senuko šovinius taip, kaip jis buvo įsakęs.

Gerai išsprendė šie asmens: 1) St. Bružas (Ut.); 2) J. Kotleris (8 p. p.); 3) G. Miliūnas (Šnč.); 4) v. p. K. Kazlauskas (4 p. p.); 5) v. p. Alf. Pliauskys (I p. div. št.); 6) A. Kotleris (III p. div. št.); 7) v. p. Br. Sasnauskas (4 p. p.); 8) ats. j. p. Br. Jasiūnas (P.); 9) v. p. A. Kelmelis (2 art. p.); 10) J. Valevičius (Kb.); 11) J. Valakas (Uk.); 12) v. p. P. Turčilas (av.); 13) L. Briedis (VŠ.); 14) v. p. Vl. Jackūnas (av.); 15) J. Naujokaitis (K.); 16) j. p. A. Paltarokas (av.); 17) V. Dilka (K.); 18) v. p. J. Kviška (av.); 19) P. Budreika (KKDD); 20) J. Jurčys (K.); 21) D. Petrauskas (Bkn.); 22) eil. A. Rajackas (ŠRTK); 23) Jankus (Č.); 24) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.); 25) Alf. Šukevičius (Z.); 26) v. p. Leipus (4 p. p.); 27) J. Metrikis (Skp.); 28) Alf. Ramonas (Z.); 29) K. Kalenda (4 p. p.); 30) B. Augustinavičius (V.).

Šiame rate pirmą vietą laimėjo P. Budreika (karo kalėimas ir drausmės dalis). Jis gauna dovanų knygomis: 1) „Visuotinės literatūros chrestomatija“ IV dalis. Naujųjų laikų literatūra; 2) Frank Attmannsbacher. „Napoleono I meilužė grafitė Valevskaitė (1812 m.)“; 3) Dr. Majejskio „Livingstonas“ (po juodąją Afriką).

Galvosūkis 19 nr.

(Vert. 1 tšk.)

I

Trys aviacijos karininkai dažnai lenktyniuodavo stadione motociklais. Lenktynių pirmąsias vietas laimėdavo tai vienas, tai antras, tai trečias. Taip ilgai jie negalėjo įsitikinti kurio blogiausias motociklas. Vieną kartą, taip jiems belektyniaujant, priėjo vienas jų pažįstamas ir patarė jiems palenktyniauti dėl paskutinių vietų. Karininkai su noru priėmė tą pasiūlymą, nes dabar tikėjosi tuo išspręsti savo sunkią „problema“ apie blogiausią motociklą, ir nutarė, laimėjusiam paskutinę vietą, suteikti dovaną. Pažįstamasis davė ženklą startuoti, bet nė vienas karininkas nesijudino, nes nenorėjo pirmas pasiekti finišo. Taip gal jie ilgai būtų laukę, kol vienas kuris jų būtų sumanęs važiuoti pirmas, jei nebūtų jiems pagelbėjęs tas pats pažįstamasis. Jis pasakė keletą žodelių kiekvienam karininkui, o tie po to greit nušokę ir vėl užšokę ant motociklų dūmė pašėlusiu greitumu finišo link. Pasiekę finišą, sužinojo kurio buvo blogiausias motociklas ir suteikė to motociklo savininkui žadėtą dovanėlę.

Ką buvo pataręs pažįstamasis karininkams, kad jie taip greit važiavo, norėdami pralenkti kitas kitą?

P. Sirgedas.

II

1, 2, 1, 3, 4, 2, 4, 5, 6, 7, 6, 4.

Skaičius pakeitus tam tikromis raidėmis, perskaityti vieną istorijos įvykį.

Raktas:

1, 6, 7, 6, 8, 6 — moters vardas,
9, 10, 11, 8, 6, 5, 2, 4 — žuvis,
7, 6, 10, 12, 13, 6, 4 — vyro vardas,
8, 6, 14, 5, 6, 4 — ginklas,
9, 12, 1, 15, 16, 6 — daug kas turi: net ir lėktuvas,
17, 2, 13, 5, 6, 4, — žvėrys,
6, 4, 2, 13, 6, 4 — gyvulys,
4, 8, 6, 4, 3, 4 — vyro vardas.

Pirmosios raidės nuo viršaus žemyn reiškia dar vieno ginklo pavadinimą.

J. V.

Neatsilik ir Tamsta!

Nes

Kario straipsniai ir vaizdai negąsdina karo siaubu, bet ragina savąją nepriklausomybę ginti ir pagrobto Vilniaus niekad nepamiršti

Kario straipsniuose atsispindi savo krašto meilė, pasiaukojimas ir didvyriški darbai

Kariui rūpi ne tik grynai kariuomenės reikalai, bet ir piliečių sąmoninimas, jo kaip doros visuomenės nario pareigos ir garbė

Karys savo **Kuprinės pabiro-mis** suteikia daug linksmo ir gražaus juoko.

K A R I J

Lietuvos kariuomenės savaitinį pigų, idomų ir gausiai iliustruotą laikraštį

skaito ne tik kariuomenė, šauliai, skautai, mokyklų jaunimas, bet ir **visa visuomenė**

Išsirašę „Karij“ visiems metams gauna priedo gražų sieninį **kalendorių**

„Kario“ kalna: 12 mėn. — 8 lt.; 6 mėn. — 4 lt.; 3 mėn. — 2 lt.; 1 mėn. — 1 lt. Užsieny (be Latvijos, Estijos ir Vokietijos) dvigubai.

ADRESAS:

Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“